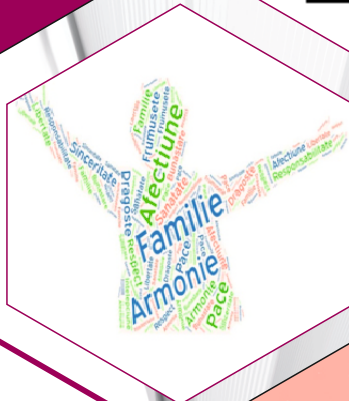

Centrul de Informare și Documentare privind Drepturile Copilului

EXPERIENȚĂ DE ÎNVĂȚARE CENTRATĂ PE NEVOILE ȘI CAPACITĂȚILE COPILULUI

Chișinău 2021

Centrul de Informare și Documentare privind Drepturile Copilului

EXPERIENȚĂ DE ÎNVĂȚARE CENTRATĂ
PE NEVOILE ȘI CAPACITĂȚILE COPILULUI

Chișinău 2021

INTRODUCERE

Ghidul *Experiență de învățare centrată pe nevoile și capacitățile copilului a apărut în cadrul proiectului INSPIRE: școli inovative, non-discriminatorii, sigure, participative, incluzive, respectuoase și eficiente*. Proiectul a fost implementat de Centrul de Informare și Documentare privind Drepturile Copilului (CIDDC), Direcția Educație Anenii Noi (DEAN) și Direcția Generală Educație Ștefan Vodă (DGEȘV), în parteneriat cu Ministerul Educației, Culturii și Cercetării (MECC) și Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă” (UPSC) din Chișinău, cu suportul financiar al organizației suedeze „ERIKS Development Partner”.

Intervențiile proiectului au urmărit consolidarea *capacităților instituțiilor de învățământ* de aplicare a Standardelor de calitate din perspectiva școlii prietenoase copilului în mediul, procesele și practicile școlare și a *capacităților copiilor* de monitorizare a drepturilor lor, de pledoarie pentru respectarea acestora și de participare la procesul decizional la nivel de clasă, școală, comunitate/ raion.

Cadrele didactice, împărtășind experiența, ne-au oferit sugestii despre progrese și rezerve privind Standardele de calitate din perspectiva Școlii prietenoase copilului. Astfel de ateliere de lucru oferă oportunitatea de identificare a problemelor și soluțiilor care nu sunt determinate în cadrul monitorizărilor. ...O instituție prietenoasă copilului este instituția unde sunt respectate drepturile omului/copilului, unde se implică toți actanții educaționali și unde se aplică corect și de facto legislația în vigoare, în beneficiul copilului. (representantă DE Anenii Noi)

A fost o experiență foarte utilă – ni s-a oferit șansa reală de a realiza o autoevaluare a competențelor profesionale, ... numeroase analize, apreciind starea de bine a participanților și siguranța noastră, ... parcurgerea profundă și complexă a subiectului abordat. (representantă DE Ștefan Vodă)

Proiectul m-a transformat, m-a făcut să meditez asupra atitudinii mele față de ceea ce fac în școală, rolul meu în calitate de profesor-educator și relațiile mele cu elevii, părinții. (cadru didactic, r. Ștefan Vodă)

Ghidul descrie practici care reflectă diversitatea experiențelor cadrelor didactice și de conducere în procesul de implementare a Standardelor de calitate din perspectiva școlii prietenoase copilului.

Lucrarea este adresată profesioniștilor/ profesionistelor din educație și din alte domenii care lucrează cu și pentru copii și adolescenți.

La elaborarea Ghidului au participat cadrele didactice și manageriale din raioanele Anenii Noi și Ștefan Vodă. Procesul de elaborare a ghidului a fost facilitat de către dr. Viorica Adăscăliță, conferențiar universitar la Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă” din Chișinău și Iosif Moldovanu, coach și consultant în drepturile copilului.

Structura de prezentare a practicilor vine să faciliteze redarea într-o manieră succintă a unor experiențe variate din multiple perspective și abordează următoarele aspecte:

Conceptele-cheie –
principalii termeni utilizați de autori/ autoare sau care le-au ghidat elaborarea practicii.

Contextul de aplicare a practicii –
împrejurările în care autorii/ autoarele au dezvoltat și aplicat activitățile împărtășite.

Descrierea experienței –
structurată astfel încât să redea esența procesului pe care și-au dorit să-l împărtășească autorii/ autoarele – obiective, vârsta participanților/ participantelor la activitate, principalele etape/ pași ai procesului și câteva repere despre modul în care a avut loc evaluarea obiectivelor.

Reflecțiile critice asupra experienței prezentate –
ideile autorilor/ autoarelor cu privire la provocările și limitele observate, factorii utili în depășirea acestora și modul în care practica a influențat comportamentele și relațiile din comunitatea școlară.

Lecțiile învățate din experiență –
principalele concluzii ale autorilor/ autoarelor cu referire la practică, reieșite din analiza întregului proces de elaborare și aplicare a acesteia, precum și a modului în care experiența a influențat percepțiile și comportamentele profesioniștilor.

Bibliografie utilizată –
de autorii/ autoarele practicilor.

AUTORI ȘI COAUTORI:

Ala Bruma, Instituția de Educație Timpurie *Andrieș*, s. Mereni
Anastasia Malcoci, IP Gimnaziul ”Grigore Vieru” din com. Purcari, filiala gim. Viișoara
Anna Ciuntu, șefă cabinet metodic Direcția Educație Anenii Noi
Diana Catîrev, Instituția de Educație Timpurie Grădinița-creșă nr.3 *Alionușca*, or. Ștefan Vodă
Diana Pisarenco, Instituția de Educație Timpurie *Andrieș*, s. Mereni
Elena Cornițel, IP Liceul Teoretic „Ștefan Vodă”, or. Ștefan Vodă
Elena Roșca, Instituția de Educație Timpurie Creșa - grădiniță *Romanița*, s. Bulboaca
Elena Slobozian, IP Gimnaziul „Grigore Vieru” Comuna Purcari, Filiala gimnaziul Viișoara
Elena Vlas, Instituția de Educație Timpurie *Andrieș*, s. Mereni
Iosif Moldovanu, coach și consultant în drepturile copilului
Liliana Prodan, șefă adjunct Direcția Educație Anenii Noi
Mariana Cracan, metodistă principală Direcția Educație Anenii Noi
Natalia Chioru, specialistă principală ed. preșcolară Direcția Generală Educație Ștefan Vodă
Natalia Ștefan, IP Liceul Teoretic „Ștefan Vodă”, or. Ștefan Vodă
Raisa Burduja, șefă Direcția Generală Educație Ștefan Vodă
Silvia Belibova, Instituția Publică Liceul Teoretic Varnița
Svetlana Boubătrîn, IP Gimnaziul „Alexandru cel Bun” s. Slobozia, r. Ștefan Vodă
Svetlana Fala, IP Gimnaziul „Ion Creangă”, s. Copceac
Valentina Sinchetru, șefă centru metodic Direcția Generală Educație Ștefan Vodă
Viorica Adăscăliță, conf. univ. Universitatea Pedagogică de Stat “Ion Creangă”
Zinovia Gavrilov, specialistă principală/ metodistă Direcția Generală Educație Ștefan Vodă
Zinaida Renchez, IP Liceul Teoretic „Mihai Eminescu”, or. Anenii Noi

Coordonatori: Vasile Coroi și Olesea Cotiujanu

Redactare: Daniela Platon

Design și machetare: Inesa Papucciu

Acest ghid poate fi găsit online pe pagina web a Centrului de Informare și Documentare privind

Drepturile Copilului <https://drepturilecopilului.md/index.php/ro/>

Experiență de învățare centrată pe nevoile și capacitățile copilului / Ala Bruma, Anastasia Malcoci, Anna Ciuntu [et al.] ; coordonatori: Vasile Coroi, Olesea Cotiujanu ; Centrul de Informare și Documentare privind Drepturile Copilului. – Chișinău : CEP UPS "Ion Creangă", 2021. – 62 p. : fig., tab.

Referințe bibliogr. în text. – 100 ex.

ISBN 978-9975-46-537-3.

373.091

E 97

CUPRINS

Introducere

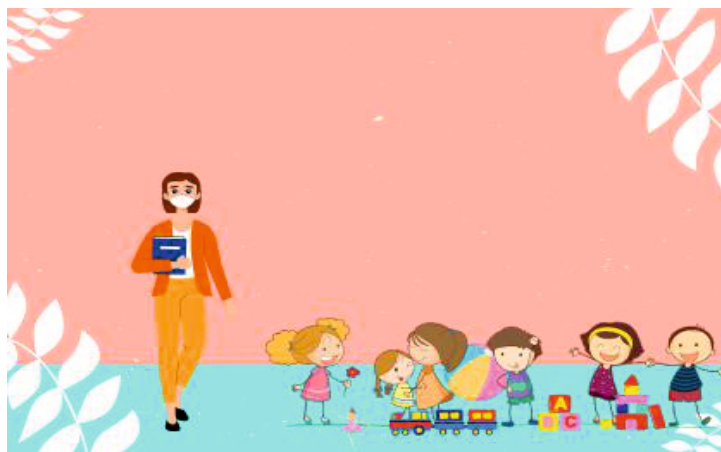
Nr.	Denumire practică	Activitate	Participanți	Pagină	Autoare/ autori
I	O zi de adaptare a copilului preșcolar mic în grădiniță	Jocuri didactice	Copii de 2-3 ani	7	Ala Bruma
II	Semaforul	Activitate în cadrul serviciului psihologic	Copii de 5-7 ani	11	Diana Catirev
III	Scaunul autorului	Fragment program educațional	Copii de 5-7 ani	15	Elena Roșca
IV	Incluziunea copiilor cu cerințe educaționale speciale în educația timpurie	Ședință cu părinții	Părinții copiilor de 4-5 ani	18	Elena Vlas, Diana Pisarenco
V	Orașul Chișinău _ capitala Republicii Moldova	Excursie	Copii de 9 ani	25	Elena Slobozian
VI	Identificarea nevoilor și problemelor elevilor	Activitate în cadrul serviciului psihologic	Copii de 11-12 ani	31	Silvia Belibova
VII	Expediția imaginară „pe urmele strămoșilor noștri”	Proiect educațional	Copii de 12 ani	36	Svetlana Fala
VIII	Remediarea dificultăților de învățare la copii	Plan individual	Elev de 14 ani	42	Zinaida Renchez
IX	Față-n față cu valorile mele și ale semenilor mei	Proiect educațional internațional	Copii de 15 ani	46	Svetlana Boubătrîn
X	”Speaking can be fun” (Să vorbim poate fi distractiv)	Proiect educațional internațional	Copii de 13-15 ani	51	Anastasia Malcoci
XI	Tânărul și libertatea	Lecție	Copii de 15-18 ani	56	Natalia Ștefan, Elena Cornișel

I. O ZI DE ADAPTARE A COPILULUI PREȘCOLAR MIC ÎN GRĂDINIȚĂ

ALA BRUMA

Educatoare, grad didactic II

Instituția de Educație Timpurie *Andrieș*, s. Mereni, r. Anenii Noi

„.... realizarea unor lecții/activități bazate pe viața reală și pe integrarea școlii în comunitate.”
(reprezentant Direcția Generală Educație Ștefan Vodă)

CONCEPTE CHEIE

Adaptare – 1) cunoașterea unui mediu educațional nou;
2) deprinderea unui nou regim de activitate.

CONTEXT

Toți copiii mici când vin prima dată la grădiniță plâng și vor acasă, inclusiv copiii din grupa creșă în care activez. De aceea, pentru a motiva copiii, îmi propun zilnic activități diverse, atractive, creative și centrate pe nevoile și necesitățile copiilor de vârstă mică.

Am folosit următoarele activități propuse în prima jumătate a zilei și au fost binevenite pentru copiii mici.

DESCRIEREA EXPERIENȚEI

OBIECTIVE

- Să facilitez adaptarea copilului preșcolar mic în colectiv, prin diferite activități atractive.
- Să monitorizez starea emoțională și manifestările comportamentale ale copilului în condiții de separare de părinți/ persoanele dragi.
- Să modific spațiul în corespundere cu necesitățile și interesele copilului de vârstă preșcolară mică.

PARTICIPANȚI Copiii de la grupa creșă, cu vârste de 2-3 ani

ETAPE/ PAȘI AI PROCESULUI

1) Joc de mișcare – Oglinjoara (5 min.)

Scop: Dezvoltarea atenției și implicarea tuturor copiilor în joc.

Descriere: Rog copiii să mă privească atent și să repete mișcările împreună cu mine -

- închid un ochi
- înclin capul
- zâmbesc, ducând palmele la obrăjori
- bat din palme
- sar pe ambele picioare
- sar într-un picior

2) Joc/recitare/memorare – Ploaia (3 min.)

Scop: Memorarea poeziei prin dezvoltarea motricității fine a mânuței.

Descriere: Jucându-ne cu degetele pe măsută, imitând ploaia, repetăm și memorăm poezioara -

Vine ploaia pic-pic-pic,

Vine ploaia, nu-i nimic,

Am umbrelă pelerină -

Ploaia poate-acum să vină!

3) Activitate de dactilo-pictură (5 min.)

Scop: Dezvoltarea imaginației prin redarea plastică a ploii.

Descriere: Invit copiii să înmoaie degetelele în apă, apoi în culoarea albastră din acuarelă și să aplice picături de ploaie pe Fișa de lucru de pe măsută (Anexă). Încurajez încercările și realizările fiecărui copil. Permit copiilor să picteze atâta timp, cât își mențin interesul în această activitate.

4) Activitate de mișcare ritmică (repetată de câteva ori, durează cca 5 min.)

Scop: Imitarea mișcărilor muzical-ritmice de către copiii preșcolari mici.

Descriere: Copiii mă privesc atent, interpretează cântecul (Anexă) și încearcă să facă mișcările -

Bate așa - *din palme de 2 ori*

Numai nu te supăra - *mișcare în aer cu degețelul arătător de 2 ori*
La-la-la

Bate așa - *din picior de 2 ori*

Numai nu te supăra - *cu degețelul de 2 ori*

Râzi așa - *de 2 ori, mișcăm degețelul arătător de la mâna dreaptă lângă partea dreaptă a gurii, iar cu degețelul arătător al mâinii stângi – lângă partea stângă, imitând astfel zâmbetul*

Numai nu te supăra - *cu degețelul de 2 ori*

Noi dansăm, noi dansăm - *cu mâinile pe șolduri, dansează pe loc*
Uite așa!

EVALUAREA OBIECTIVELOR

Pe parcursul zilei am stimulat toți copiii să participe în activitățile propuse, totodată, atunci când copiii au încercat să realizeze independent anumite activități, i-am încurajat și i-am apreciat. Astfel, datorită creării unui mediu educațional plăcut și atractiv, copiii s-au simțit protejați și bine-dispuși.

REFLECȚII CRITICE ASUPRA EXPERIENȚEI

-Prin bună cunoaștere și acceptare necondiționată a fiecărui copil, am desfășurat activități interactive pentru a facilita învățarea, am creat oportunități echitabile pentru toți copiii și am acordat timp suficient și suport adecvat pentru fiecare copil, ținând cont de diferențele individuale, de stilul și ritmul de învățare.

-Am reușit să implic toți copiii, aceștia participând cu interes la activitățile propuse.

-Prin activitățile propuse copiilor, i-am încurajat să-și dezvolte autonomia, abilitățile motrice și învățarea prin interacțiune directă cu mediul înconjurător. Aplicând individual cu degetul acuarela pe fișă, copiii căpătau mai multă încredere în ei și comunicau ceea ce realizau (pronunțau „eu pot singur”, numărau „am pus o picătură, două etc.”).

-În cea mai mare parte a zilei, copiii m-au privit curioși, m-au ascultat, au fost relaxați, încrezători și bine-dispuși.

-Atunci când un copil începea să plângă, mi-au fost utile următoarele strategii: validare emoțională, facilitare a exprimării, cu ajutorul întrebărilor „ești trist/ă?”, „ai vrea ca și mămica să fie aici cu tine? ți este dor de ea?”; sprijin emoțional prin mângâiere și îmbrățișare; valorizarea capacităților prin solicitarea ajutorului copilului (de ex., să pună acuarela pe masă, să se implice în aranjarea veselei pentru masă).

-O provocare importantă a fost observarea tuturor copiilor din grupă (20 la număr) pentru a identifica: preferințe, interese, cunoștințe, frustrări, atașamente, competențe, stări, comportamente.

-Pentru depășirea acestei dificultăți, mi-au fost utile următoarele:

- Încrederea în mine, datorată studiilor în domeniu, cunoștințelor despre adaptarea unui copil preșcolar mic și experienței de muncă;
- Selectarea atentă a activităților pe cale le desfășor cu copiii;
- Aplicarea diferitor jocuri;
- Supravegherea permanentă a tuturor copiilor;
- Observarea empatică a manifestărilor copilului mic în condiții de separare;
- Sprijinul ajutorului de educator;
- Pregătirea minuțioasă a spațiului fizic pentru activitate, cu îndepărtarea oricăror obiecte, materiale, jocuri care nu corespund vârstei copiilor sau îi pot distra (loc în care se pot ascunde, unde se pot căța ș.a.).

LECTII ÎNVĂȚATE DIN EXPERIENȚĂ

-Această experiență m-a convins cât de important este:

· să țin seama de calitățile unice și să respect ritmul propriu de dezvoltare ale fiecărui copil;

· să asigur un mediu atractiv, apropiat vârstei, intereselor și posibilităților copiilor;

· să creez copiilor un mediu stimulativ de joc, favorabil pentru a-și exprima necesitățile, sentimentele și emoțiile.

-Construirea de parteneriate educaționale: educator – copii – părinți

este unul din factorii care asigură succesul activității de educator. Am început comunicarea cu părinții copiilor înainte ca aceștia să înceapă frecventarea grădiniței. Mi-am propus să cunosc obiceiuri, nevoi și alte aspecte ale modului de viață al fiecărui copil din grupă. Am folosit aceste informații pentru a asigura copiilor sentimentul de continuitate între cele două spații de viață – domiciliu și creșă, ajutându-i astfel să se adapteze mai ușor în spațiul de grădiniță.

BIBLIOGRAFIE UTILIZATĂ

- 1._Cutasevici, A., Crudu, V., Vrâncean, M., Guțu, V., Curriculum pentru educație timpurie, Chișinău, 2019;
- 2._Cutasevici, A., Crudu, V., Vrâncean, M., Standardele de învățare și dezvoltare pentru copil de la naștere până la 7 ani, Chișinău, 2019;
- 3._Pelivan, V., Zotea, N., Ghid pentru cadrele didactice de la grupele de creșă, Chișinău, 2017;
- 4._Tăutu I., Mapa celor mici, Chișinău, 2017;
5. <https://poezii.ro>
6. www.dexonline.com

ANEXĂ

Handwritten musical notation on a piece of paper. The first staff is a treble clef with a 4/4 time signature. The lyrics are written below the notes. The second staff is a bass clef with a 4/4 time signature. Below the first two staves are four empty staves.

Ref: Ba-te așa ba-te așa nu mai nu te su pă ra
la la la la

II. SEMAFORUL

DIANA CATÎREV

Psihologă, grad didactic I

Instituția de Educație Timpurie Grădinița - creșă nr.3 *Alionușca*, or. Ștefan Vodă

„Am avut posibilitatea să identificăm punctele forte, slabe... descoperind soluții la situații concrete, unele din ele au fost descrise în ghidul dat.” (reprezentant Direcția Educație Anenii Noi)

CONCEPTE CHEIE

Comportament agresiv – comportament ce are drept consecință cearta, gâlceava.

Furie – iritare, mânie.

CONTEXT

Educatorii din grădiniță au relatat că între copiii din două grupe deseori se observă manifestări de furie, ostilitate verbală, ceea ce conduce la apariția de certuri și conflicte.

Multe comportamente dificile din perioada școlară (cum ar fi: bullying-ul, absenteismul și abandonul școlar, delincvența juvenilă, consumul de substanțe) își au originea în anumite dificultăți apărute încă de la vârsta preșcolară. În virtutea caracteristicilor de vârstă, copilul mic nu știe cum să-și exprime trăirile emoționale, inclusiv cele negative. În lipsa oportunităților de exersare a abilităților de management emoțional, el este constrâns să facă față singur propriilor stări emoționale. Incapacitatea de a exprima emoții într-un mod adecvat/ constructiv îl poate face pe copil să se simtă neînțeles, iar trăită pe parcursul mai multor ani, această experiență conduce și la probleme de relaționare socială.

De aceea este important ca începând de la vârsta preșcolară, copiii să fie învățați cum să-și exprime emoțiile puternice, în special furia, fără violență, fără a ataca, a jigni pe cei din jur. Cu acest scop, în cadrul orelor de prevenție/ profilaxie a serviciului psihologic din instituția preșcolară unde activez, am desfășurat cu copiii din grupele de vârstă 5-6 ani și 6-7 ani această activitate cu elemente de training.

DESCRIEREA EXPERIENȚEI

OBIECTIVE

- Să identifice propriile stări emoționale.
- Să descrie diverse manifestări ale emoțiilor de bucurie, tristețe, furie.
- Să utilizeze mesaje de tip „Eu”, pentru exprimarea emoțiilor.

PARTICIPANȚI

Copii cu vârste de 5-7 ani.
Cu modificările de rigoare, tehnica „Semaforul” poate fi utilizată, de asemenea, în consilierea adolescenților, părinților și a cadrelor didactice.

ETAPE/ PAȘI AI PROCESULUI

PARTEA INTRODUCȚIVĂ (5-7 min.)

Activitatea „Emoticoanele”

Pe tablă/ flipchart sunt plasate emoticoane (fețe care prezintă diverse stări emoționale) cu 3 emoții: bucurie, tristețe, furie. Copiii sunt întrebați cu referire la fiecare imagine:

- Cum putem numi emoțiile prezentate aici?
- Cum manifestăm bucuria/tristețea/furia cu ajutorul corpului?
- Ce simți când trăiești emoția de bucurie/tristețe/furie? Ce simți în piept, burtă, mâini, picioare?
- Cum poți înțelege ceea ce trăiești?

PARTEA DE BAZĂ (15 min.)

„Povestea lui Cristi” (5 min.)

Cadrul didactic povestește: Era odată un băiețel, Cristi. El visa de mult la o jucărie - un robot care merge singur, atunci când apeși pe un buton. La ziua lui de naștere, Cristi a primit acest robot cadou de la mama și tata. De bucurie, băiatul a exclamat: „Vai! Ce mult am visat la el! Mulțumesc!” El a plecat afară să le arate și prietenilor noua sa jucărie. S-au adunat toți prietenii și Cristi tocmai se pregătea să le demonstreze cum merge robotul, când deodată a apărut un băiat străin, i-a luat jucăria din mâini și s-a așezat pe un scaun mai îndepărtat să se joace.

Discutați cu grupul în baza următoarelor întrebări:

- Dacă ați fi în locul lui Cristi, cum v-ați simți?
- Ce l-a făcut pe celălalt copil să-i ia jucăria?
- Cum credeți, ce va face Cristi mai departe?
- Cum ați fi procedat voi, dacă erați în locul lui Cristi? Iar în locul celuilalt copil?
- Când ești furios, supărat, ce vrei să faci?
- Ce se poate întâmpla când se ceartă/ jignesc/ poreclesc/ se bat doi copii? Ce urmări credeți că pot fi?

„Semaforul” (5 min.)

Cadrul didactic prezintă copiilor tehnica „Semaforul”. Pentru ca să nu ajungeți la urmările neplăcute despre care am vorbit (să vă certați, să vă bateți), trebuie să vă opriți când simțiți că vă înfuriați sau sunteți tare supărați. Și atunci se aprinde culoarea roșie (fixăm pe tablă/ flipchart un cerc roșu din carton pe care este scris: STOP). Ce scrie pe cercul roșu? Ce înseamnă stop? Înseamnă să te oprești. Te oprești și respiri de 3 ori. Haideți să respirăm împreună: unu, doi, trei.

Apoi se aprinde culoarea galbenă (plasăm pe tablă un cerc de culoare galbenă pe care scrie GÂNDEȘTE). Ce scrie pe galben? Hai să citim: GÂNDEȘTE. Asta înseamnă că ne gândim cum să-i spunem băiatului cela să ne dea jucăria înapoi, fără a ne certa cu el. După ce ne-am gândit, se aprinde culoarea verde (plasăm cercul verde, pe care scrie VORBEȘTE). Ce scrie pe cercul verde? – Vorbește. Cum trebuie să-i vorbim ca el să ne înțeleagă și să nu ajungem să ne certăm sau batem cu el? Îi spunem: *Eu m-am simțit (de ex. supărat, înfuriat, nedreptățit, dezamăgit)..... când tu (mi-ai luat jucăria cu forța) .....*

Exersare în baza situației (10 min.)

Cadrul didactic roagă copiii să numească emoția și să exerseze în baza algoritmului de la Tehnica „Semaforul”. Invităm mai întâi pe doritori să spună cum cred ca s-a simțit Cristi din povestire, ca să exerseze formula de exprimare, până reușesc să se exprime cât mai mulți copii din grupă.

Pentru a ajuta copiii să observe avantajul noii modalități de comunicare, îi întrebăm: Cum credeți că s-ar simți Cristi acum, după ce a vorbit în acest fel cu celălalt băiat din povestire? Ce credeți că va spune/ face acel băiat?

PARTEA DE ÎNCHEIERE (3 min.)

Exercițiu de relaxare „Raza de soare”

Copiii stau așezați pe scaune. Cadrul didactic le spune lent, cu o voce caldă: imaginați-vă că o rază de soare a venit la voi în ospeție. Ei îi place să-i încălzească pe copii mângâindu-i pe cap, obraji, nas, urechi. Raza de soare vă încălzește, iar voi mângâiați-o atent cu palmele: pe cap, obraji, nas, urechi, spunându-i: Mulțumesc, rază de soare! Apoi, îi spuneți la revedere, fluturând cu mâna.

EVALUAREA OBIECTIVELOR

Am utilizat metoda sociometrică de cercetare a relațiilor dintre copii într-un colectiv (tehnica permite aflarea configurației relațiilor de atracție, respingere, indiferență, tensiuni și conflicte existente într-un grup). Am aplicat testul sociometric, la un anumit interval de timp, înainte și, respectiv, după această activitate. Am constatat că relațiile din grupul de copii s-au îmbunătățit (indicele de statut preferențial al subiecților „respinși” s-a schimbat în „acceptați”). Practica poate fi evaluată și prin observarea comportamentelor copiilor – ei numesc stările lor emoționale, se opresc pentru a reflecta, utilizează mesaje de tip „Eu”. În rezultat, în grupul de copii tot mai rar se iscă certuri și neînțelegeri.

REFLECȚII CRITICE ASUPRA EXPERIENȚEI

- Datorită însușirii tehnicii „Semaforul”, copiii au devenit mai prietenoși, tot mai frecvent își pot stăpâni stările emoționale, au învățat cum să-și exprime emoțiile, să negocieze, au reușit să stabilească relații interpersonale pozitive.
- S-au fortificat și relațiile mele cu copiii, aceștia au căpătat mai multă încredere în mine și au înțeles că pot apela pentru ajutor în soluționarea conflictelor cu colegii din grupă.
- Deoarece copiii de vârstă preșcolară au dezvoltată gândirea concretă, pentru a respecta algoritmul tehnicii, au nevoie nu doar de mulă încurajare, ci și de un reper vizual. Am afișat pe panoul din grupă semaforul și modele de mesaje „Eu”, pentru a fi utilizate ulterior ca reper în situații care solicită acest lucru.

LECȚII ÎNVĂȚATE DIN EXPERIENȚĂ

- Am observat la copii nevoia să spună ceea ce simt în diferite situații. Cu ghidarea și susținerea din partea adultului, ei sunt capabili să însușească noi tehnici de exprimare a emoțiilor.
- Formarea competențelor de management al emoțiilor este un proces îndelungat, iar activitățile de intervenție educativă trebuie adaptate continuu la realitățile grupului de copii.
- Câteva recomandări legate de alcătuirea poveștii utilizate în activitate ar fi: introducerea de prenume care nu sunt în grupul de copii, alegerea situației de potențial conflict, a personajelor și a jucăriei în funcție de neînțelegerile reale din grup și într-un mod în care să faciliteze identificarea tuturor copiilor.

BIBLIOGRAFIE UTILIZATĂ

- 1.Maurice J. Elias, Steven E. Tobias, Brian S. Friendlander, *Inteligența emoțională în educația copiilor*. București 2012.
- 2.Luis Vera, *Terapia cognitiv-comportamentală la copii și adolescenți*. Polirom 2011.
- 3.Gerard Caron, *Cum să susținem copilul în funcție de temperamentul său*. Didactica Publishing House, 2009.

III. SCAUNUL AUTORULUI

ELENA ROȘCA

Directoare, educatoare, grad didactic II

Instituția de Educație Timpurie Creșa - grădiniță Romanița, s. Bulboaca, r. Anenii Noi

Am întâlnit înțelegere și susținere în puterea noastră de a oferi susținere copiilor, ca vocea lor să fie auzită. (reprezentant Direcția Educație Anenii Noi)

CONCEPTE CHEIE

Exprimare liberă - Copilul are dreptul la libertatea de exprimare; acest drept cuprinde libertatea de a căuta, a primi și a difuza informații și idei de orice natură, fără să țină seama de frontiere, sub formă orală, scrisă, tipărită sau artistică, sau prin oricare alte mijloace, la alegerea copilului.

Creativitate - un proces mental și social care implică generarea unor idei sau concepte noi, sau noi asocieri ale minții creative între idei sau concepte existente.

CONTEXT

În activitatea mea pedagogică, am observat că mulți preșcolari cu vârste de 5-7 ani întâmpină dificultăți de exprimare a gândurilor, opiniilor, sentimentelor.

Copiii se află în proces de dezvoltare a diferitor abilități, inclusiv a celor de exprimare și participare. Deseori într-un grup pot fi observate diferite ritmuri, stiluri, experiențe și interese în acest sens. Cadrul didactic are sarcina de a oferi ocazii, condiții potrivite pentru ca dezvoltarea copiilor să respecte și să valorifice particularitățile tuturor copiilor.

Această practică face parte dintr-un program educațional pe care l-am implementat în instituție pe o perioadă de 3 luni de zile.

Esența practicii constă în organizarea cu copiii a unor activități care stimulează exprimarea liberă și creativă, la diferite subiecte, și încurajează abilitățile de ascultare a ideilor celorlalți copii.

DESCRIEREA EXPERIENȚEI

OBIECTIVE

- Crearea unui cadru de discuții pentru exprimare liberă și creativă.
- Formarea/ exprimarea atitudinii copiilor față de diverse aspecte ale vieții, propuse în cadrul subiectului de discuții.

PARTICIPANȚI

Copii cu vârste de 5-7 ani

ETAPE/ PAȘI AI PROCESULUI

- Invităm copiii să stea pe scaunele aranjate în semicerc și le propunem să creăm împreună o povestire. Fiecare copil va avea rolul de povestitor atunci când va fi așezat pe scaunul care stă în fața colegilor, în acel moment, liber.
- Propunem subiectul istorioarei, ținând cont de grupul de copii (prietenie, activități preferate, toleranță, rezolvarea neînțelegerilor, la cine ne adresăm când avem nevoie de ajutor, mediul natural etc.).
- Luând loc pe “scaunul autorului/ povestitorului”, educatorul (iar la a 2-a sau a 3-a aplicare a tehnicii, unul dintre copii, la dorință) începe printr-o frază povestioara. În momentul când își termină ideea, propune unui copil din grup, care dorește, să continue istorioara, făcând schimb de locuri cu acesta. Astfel, copiii doritori să se implice devin pe rând povestitori și își schimbă locul în spațiu. Activitatea poate continua până la 20 – 25 de minute, în funcție de numărul de copii în grup și experiența acestora, până când ei consideră că povestioara s-a terminat.
- Pe parcursul creării istorioarei, atunci când consideră necesar, educatorul intervine (făcând un semn că dorește să intre în joc) în calitate de povestitor sau cu întrebări și sugestii, pentru a ajuta grupul de copii să meargă pe o direcție constructivă a narațiunii.
- La încheierea activității, educatorul propune pentru reflecții câteva întrebări, ca:
  - Cum v-ați simțit?
  - Ce v-a plăcut? Ce nu v-a plăcut în acest joc?
  - Ce a fost cel mai interesant pentru voi? Ce ați aflat/ învățat nou astăzi?
  - Ce ați vrea să facem diferit data viitoare?
  - Despre ce ați vrea să fie următoarea noastră istorioară?

EVALUAREA OBIECTIVELOR

- Prin observarea comportamentului copiilor în cadrul activității și în afara acesteia.
- Cu ajutorul întrebărilor de reflecție adresate copiilor.

REFLECȚII CRITICE ASUPRA EXPERIENȚEI

- Participarea la activitate i-a ajutat pe copii să devină mai prietenoși, ei au învățat să se asculte unii pe alții, se ajută și se susțin reciproc atunci când întâmpină dificultăți în exprimare.
- Printre provocările observate în aplicarea practicii au fost:
  - necesitatea ca educatorul să păstreze o atmosferă de suport, acceptare, empatie și respectare a regulilor din partea tuturor participanților;
  - probabilitatea mare că nu toți copiii vor dori (vor fi pregătiți) să participe la primele experiențe de aplicare a metodei, unii preferând doar să urmărească discuția.
- Următoarele au fost utile pentru asigurarea unei bune desfășurări a activității:
  - Introducerea regulilor de comportament în cadrul activității, împreună cu copiii, și urmărirea respectării acestora.
  - Respectarea dorinței copiilor de a vorbi atunci când se simt pregătiți și confortabil. În acest mod reușim să ținem cont de ritmurile diferite de dezvoltare ale copiilor și îi învățăm despre caracterul voluntar al dreptului la participare.

LECȚII ÎNVĂȚATE DIN EXPERIENȚĂ

- Procesul de creație a istorioarelor solicită asigurarea unei atmosfere prietenoase și protective pentru copii.
- Este important ca temele propuse pentru alcătuirea în grup a istorioarelor să corespundă intereselor și realităților din viețile copiilor.
- Educatorul are și rolul de a observa cu atenție comunicarea dintre copii, stările acestora, ideile exprimate și alte comportamente și procese din grup. Toate acestea îi vor fi utile pentru pregătirea întrebărilor de reflecție, precum și pentru adaptarea altor activități la diverse particularități ale copiilor din grup.

BIBLIOGRAFIE UTILIZATĂ

1. E. Coroi (coord.), A. Bolboceanu (coord.), S. Cemortan (coord.), V. Botnari (coord.), L. Cuznețov et al., Curriculumul educației copiilor de vârstă timpurie și preșcolară (1-7 ani) - în Republica Moldova, Chișinău, 2006.
2. Convenția cu privire la Drepturile Copilului. CIDDC
https://drepturilecopilului.md/files/publications/CDC_2005_final.pdf
3. <https://ro.wikipedia.org/wiki/Creativitate>

IV. INCLUZIUNEA COPILOR CU CERINȚE EDUCAȚIONALE SPECIALE ÎN EDUCAȚIA TIMPURIE

ELENA VLAS

Metodistă, educatoare grad didactic II

DIANA PISARENCO

Metodistă, educatoare, grad didactic II

Instituția de Educație Timpurie *Andrieș*, s. Mereni, r. Aneii Noi

Cunoștințele și abilitățile obținute în cadrul proiectului au contribuit la o colaborare mai strânsă cu familiile elevilor, datorită centrării pe copil și pe familia acestuia (reprezentant Direcția Generală Educație Ștefan Vodă)

CONCEPTE CHEIE

Cerințe educaționale speciale (CES) – totalitatea dificultăților de învățare, care complică, îngreunează adaptarea școlară și socială a copilului.

Incluziunea copiilor cu cerințe educaționale speciale se referă la schimbarea atitudinilor și practicilor din partea adulților și a instituțiilor, astfel încât toți copiii să fie valorizați și să poată participa în mod egal la viața comunității școlare și generale din care fac parte.

CONTEXT

În grupa de copii sunt 3 copii cu CES. În scopul integrării copiilor, au fost întreprinse mai multe acțiuni (întâlniri cu părinții, discuții individuale și în grup, colaborare cu reprezentantul Serviciului de Asistență Psihopedagogică). Decizia de a organiza o ședință cu subiectul educației incluzive a venit ca urmare a situației în care unul dintre copiii cu CES a început să manifeste mai frecvent comportamente agresive sau care afectează desfășurarea

activităților de program. Părinții celorlalți copii au exprimat nemulțumiri și chiar dorința de a-l exclude din grupă. Educatorul are sarcina să creeze un climat favorabil dezvoltării fiecărui copil, indiferent de particularitățile sale, un mediu în care toți să se simtă respectați și să respecte pe ceilalți. În acest context, activitatea descrisă vine în sprijinul cadrelor didactice interesate de îmbogățirea strategiilor de lucru în domeniul integrării persoanelor cu CES.

DESCRIEREA EXPERIENȚEI

OBIECTIVE

- Să familiarizez părinții cu noțiunile de incluziune și CES.
- Să informez părinții despre importanța grădiniței incluzive.
- Părinții să-și identifice temerile și așteptările vizavi de implicarea copiilor cu CES în grupa frecventată de copiii lor.
- Să identificăm împreună soluții pentru depășirea conflictului dintre părinți.
- Să încurajez relațiile respectuoase și comunicarea între toți părinții din grupă

PARTICIPANȚI

Părinții copiilor cu vârste de 4-5 ani (din grupă fac parte trei copii cu cerințe educaționale speciale)

ETAPE/ PAȘI AI PROCESULUI

Activitatea 1. Culoare pentru fiecare (15 min.)

Părinții sunt rugați să se prezinte, prin jocul Cartea de vizită (pe rând, își spun numele, prenumele, localitatea de origine și o pasiune pe care o au).

Apoi, fiecare participant este invitat să selecteze o culoare din setul de acuarelă pregătit, care să corespundă dispoziției sale la moment și să o aplice pe posterul cu denumirea *Grupa noastră de copii*.

După ce toți s-au prezentat, rotim posterul, pentru ca să fuzioneze culorile. Doritorii sunt invitați să comenteze de ce văd grupa de copii în așa culori.

Educatorul anunță părinții că vor discuta astăzi la tema *Incluziunea copiilor cu cerințe educaționale speciale (CES) în educația timpurie*. De asemenea, educatorul menționează că prin CES vor avea în vedere totalitatea dificultăților de învățare, care complică, îngreunează adaptarea școlară și socială a copilului. Apoi, cadrul didactic solicită părinților să găsească tangențe între tabloul pictat de ei și tema ședinței, încurajând exprimarea mai multor părinți. Concluzie: Ca și culorile, nuanțele de pe posterul nostru, fiecare copil este unic și nici unul dintre ei nu este identic cu altul.

Activitatea 2. Ce este Educația Incluzivă? (25 min.)

Grupului de părinți îi este prezentată o scurtă informație despre educația incluzivă (concept, beneficiari, principii), utilizând programul PowerPoint sau coli de flipchart. Pentru facilitarea percepției și a discuțiilor, informația poate fi oferită participanților și pe suport de hârtie (Anexă).

Părinții doritori sunt rugați să spună cum înțeleg ei noțiunea de *educație incluzivă*.

Concluzie: Educația de tip incluziv este o educație de calitate, accesibilă și care își îndeplinește menirea de a se adresa tuturor copiilor, fără discriminare.

Activitatea 3. Grădinița incluzivă - grădinița pentru toți (25 min.)

Educatorul face o scurtă discuție cu grupul de părinți, ghidându-se de următoarele întrebări:

1. Ați acordat vreodată un ajutor unei persoane într-o situație dificilă, care avea o problemă?
2. Cum v-ați simțit? Cum credeți că s-a simțit persoana respectivă?
3. Cum credeți, care sunt beneficiile faptului că avem o grupă incluzivă? Ce avem de câștigat toți din faptul că avem o grupă incluzivă?
4. Ce dificultăți ne poate aduce faptul că avem o grupă incluzivă? Ce riscuri sunt/ ar putea apărea?
5. Ce soluții sunt? Cum putem depăși dificultățile/ riscurile/ la ce ar trebui să fim atenți în mod special?

Educatorul va adresa pe rând întrebările, va nota ideile, propunerile participanților (la întrebările 3, 4, 5) pe foi de flipchart și va urmări ca discuțiile să fie constructive.

De ce DA educației incluzive timpurii?	De ce NU educației incluzive timpurii?	De la NU la DA
Drepturi egale ale tuturor copiilor Acceptare a diferențelor dintre copii Sprijin și susținere pentru cei care au nevoie	Copilul cu CES necesită mai multă grijă și atenție, ceilalți copii rămân fără atenție Sustragerea atenției copiilor în timpul activității Imitarea acasă a comportamentului nedorit al copilului cu CES de către colegi	Mama/tata copilului cu CES să fie persoană de sprijin în timpul activităților

(câteva exemple din ideile părinților exprimate în cadrul ședinței)

Concluzie: Frecventarea unei grădinițe incluzive este un drept asigurat prin lege, oferă multiple avantaje copiilor și comunității întregi, inclusiv datorită rolului activ pe care îl are în a stopa toate formele de discriminare.

Reflecție (15 min.):

Educatorul le propune părinților să reflecteze un pic asupra tuturor discuțiilor și ideilor care au răsănit în cadrul întâlnirii, iar după

aceasta, doritorii sunt rugați să dea răspundă la câteva întrebări, lansate pe rând în grupul mare:

- Cum v-ați simțit pe parcursul ședinței?
- Cum vi s-au părut activitățile din cadrul ședinței?
- Ce nou ați luat din întâlnirea noastră?
- Ce ați vrea să facem diferit la următoarea întâlnire?

EVALUAREA OBIECTIVELOR

Din discuția de reflecție la finalul ședinței, am constatat că în urma activităților organizate, părinții și-au îmbogățit cunoștințele privind educația incluzivă, au conștientizat că toți copiii au dreptul de a fi educați împreună.

Modul de comunicare dintre părinți s-a schimbat pe parcursul ședinței, devenind mai calm, constructiv, empatic.

REFLECȚII CRITICE ASUPRA EXPERIENȚEI

- În urma mai multor discuții cu părinții despre problema dată, ei au conștientizat că toți copiii au dreptul la educație în funcție de nevoile lor.

- Părinții au împărtășit între ei cele mai bune strategii de comunicare cu copiii.

- Părinții copiilor cu CES ai acceptat să colaboreze cu ceilalți părinții, ținând cont de sugestiile și propunerile lor. Tatăl unuia dintre copiii cu CES a acceptat să fie prezent în calitate de persoană de sprijin la activități și momente de regim.

- Am constatat că, în general, părinții sunt insuficient informați cu privire la noțiunea de Educație incluzivă și copil cu CES, ceea ce face necesară abordarea subiectului în repetate rânduri. De asemenea, părinții copiilor obișnuiți au nevoie să fie pregătiți pentru o educație incluzivă. Lipsa circumstanțelor în care se pot lega relații interpersonale nu contribuie la o comunicare prietenoasă între părinții copiilor.

- Depășirea dificultăților în aplicarea practicii s-a datorat următoarelor:

- Cunoștințe pe care le posed în domeniul Educației incluzive.
- Comunicarea și dialogul permanent cu părinții.
- Organizarea ședințelor de informare și motivare cu părinții, pentru valorificarea fiecărui copil în parte, deoarece soarta copilului depinde de deciziile și acțiunile părinților.
- Crearea oportunităților pentru comunicare și relaționare constructivă între părinții copiilor.

LECȚII ÎNVĂȚATE DIN EXPERIENȚĂ

- Promovarea în rândurile părinților, inclusiv prin exemplul propriu, a unei atitudini pozitive față de copilul cu CES, acceptarea și tratarea lui la fel ca pe ceilalți copii din grupă. Astfel vom obține ca familiile care educă un copil cu CES să fie cu adevărat parte a comunității educaționale, cu aceleași drepturi ca și toți ceilalți.
- Organizarea activităților de educație parentală (ședințe de grup, discuții individuale), axate pe diverse tematici relaționate cu educația copilului și cu incluziunea copiilor cu CES.
- Organizarea cu grupa de copii a activităților care să contribuie la dezvoltarea abilităților de acceptare reciprocă și de comunicare pozitivă.
  - Este important de ținut cont de problemele și opiniile părinților, încurajându-i să se implice activ în viața grădiniței și a grupei.
  - Colaborarea cu reprezentanți ai Serviciului de Asistență Psihopedagogică și alți actori educaționali în abordarea subiectelor ce țin de educația incluzivă.

BIBLIOGRAFIE UTILIZATĂ

1. Cutasevici, A., Crudu, V., Vrâncean, M., Guțu, V., *Curriculum pentru educație timpurie*, Chișinău, 2019;
2. Cutasevici, A., Crudu, V., Vrâncean, M., *Standartele de învățare și dezvoltare pentru copil de la naștere până la 7 ani*, Chișinău, 2019;
3. Vrânceanu M, Pelivan V., *Incluziunea socio-educatională a copiilor cu dizabilități în grădinița de copii. Ghid pentru cadrele didactice și manageriale din sistemul de educație timpurie și pentru specialiștii din serviciile specializate de recuperare / reabilitare a copiilor cu dizabilități*. Chișinău, 2011.
4. Lîsenco S., Secu V. *Comunicăm eficient cu familia*, Editura ARC, 2008.
5. Lungu V. et al. *Modulul II pentru desfășurarea formărilor formatorilor – mentori locali. Programul de mentorat în cadrul proiectului Parteneriat Global pentru Educație*, 2014.
6. www.cjraemm.ro

ANEXĂ

Material de suport pentru cadrul didactic

Fiecare copil este unic, cu necesități diferite. Noi, adulții, părinți și dascăli deopotrivă, încercăm să-i educăm astfel încât să devină, la rândul lor, adulți fericiți, iubitori și eficienți.

Educația incluzivă - proces continuu care are scopul de a oferi o educație de calitate tuturor, respectând diversitatea, nevoile diferite și abilitățile, caracteristicile și așteptările copiilor și comunităților cu privire la învățare, eliminând formele de discriminare.

Educația incluzivă promovează atitudini tolerante, deschise, de acceptare și înțelegere, punând accentul pe cooperare și pe valorizarea fiecărui individ. Un rol important îl are formarea competențelor de comunicare, negociere, acceptând ideea că orice copil poate învăța. Un alt obiectiv important este implicarea în activități educative a părinților.

Beneficiari direcți ai educației incluzive: toți copiii, indiferent de starea materială a familiei, mediul de reședință, apartenență etnică, limbă vorbită, sex, vârstă, de apartenența politică sau religioasă, starea de sănătate, de caracteristicile de învățare.

Beneficiari indirecți ai educației incluzive: familiile/ părinții, cadrele didactice, specialiștii din domeniile conexe, autoritățile administrației publice central și locale, comunitatea/ societatea.

Educația incluzivă se definește prin următoarele particularități:

- susține și confirmă că toți copiii pot învăța și au nevoie de o formă de sprijin pentru învățare;
- urmărește să identifice și să minimizeze barierele învățării;
- este mai cuprinzătoare decât educația formală obișnuită cuprinzând: educația pentru familie, pentru comunitate, alte oportunități de educație în afara grădiniței;
- presupune schimbare de atitudini, comportamente, care să satisfacă diversitatea copiilor, inclusiv a celor cu CES;
- este un proces dinamic, care se dezvoltă continuu în funcție de cultură și context;
- este parte a strategiei de dezvoltare a unei societăți incluzive.

Principiile educației pentru toți ca premisă a educației incluzive

1. Copil cu CES – copil fără CES

- principiul egalității de șanse;
- principiul respectului reciproc;
- egalitate în a-și alege jucăriile, chiar dacă s-ar putea să le strice;
- egalitate în a-și manifesta emoțiile, chiar dacă sunt nepotrivite momentului;
- egalitate de a se juca în același spațiu de joacă, chiar dacă s-ar putea să-i murdărească hainele partenerului de joc;
- egalitate în a mânca lângă alt copil.

2. Părinte copil CES – părinte copil fără CES

- principiul acceptării în colectivitatea unde este copilul fără CES, a copilului cu CES;
- principiul de a avea dreptul să fie privit ca om și nu ca părintele copilului X, care este cu CES;

- principiul organizării de activități împreună;
- principiul flexibilității și adecvării.

3. Cadru didactic – părinte copil cu CES

- principiul că orice critică să fie constructivă și să nu sune a reproș;
- principiul respectului de la om la om, nu de la șef la părintele X, copilul căruia „iar a făcut ceva”;
- principiul ascultării înainte de a lua o decizie;
- principiul eficienței, pentru obținerea de rezultate educaționale maxime prin gestionarea resurselor existente;
- principiul echității, potrivit căruia accesul la oportunitățile de învățare se realizează fără discriminare;
- principiul confidențialității, pe baza căruia informațiile cu caracter privat își păstrează anonimatul;
- principiul diversității și interculturalității, facilitând accesul copiilor la servicii educaționale de calitate.

4. Cadru didactic – părinte copil fără CES

- principiul ascultă-l pe părinte când ți se adresează și nu crede că știi tot;
- principiul dreptului la replică.

Grădinița incluzivă – grădinița pentru toți

Grădinița este un loc în care copiii vin cu plăcere atunci când:

- toți copiii sunt sprijiniți pentru a avea succes
- copiii sunt în centrul activităților
- metodele de predare răspund diversității celor care învață
- învățarea este un proces bazat pe cooperare
- sunt înlăturate barierele din calea învățării și crește gradul participării tuturor copiilor la învățare
- nu selectează și nu exclude
- este deschisă, tolerantă, prietenoasă și democratică
- valorizează toți copiii
- se adaptează la diversitatea nevoilor educaționale și la particularitățile de învățare și dezvoltare

Grădinița trebuie să fie compatibilă cu toți copiii, indiferent de condițiile fizice, intelectuale, emoționale, lingvistice sau de altă natură ale acestora. Principiul fundamental al grădiniței incluzive este că toți copiii dintr-o comunitate trebuie să învețe împreună, indiferent de dificultățile pe care aceștia le pot avea sau diferențele care pot exista între ei.

ELENA SLOBOZIAN

Învățătoare, grad didactic II

IP Gimnaziul „Grigore Vieru” Comuna Purcari, Filiala gimnaziul Viișoara

Explorarea insuficientă a resurselor locale ale comunității în procesul de învățare, puținele activități didactice în afara pereților școlii afectează orientarea practică a finalităților. De aceea propunem cadrelor didactice să creeze noi contexte de învățare și să diversifice formele de lucru cu elevii. (reprezentant Direcția Generală Educație Ștefan Vodă)

CONCEPTE CHEIE

Excursie – plimbare sau drumeție bine organizată, împreună cu elevii, susținută de părinți, pentru creșterea armonioasă a copiilor, cu scop educativ, recreativ, sportiv sau științific.

Focalizare pe un context de viață reală, căutare de răspunsuri la întrebări de tipul: *cum?* sau de *ce?*

CONTEXT

După ce la Științe au învățat despre orașul Chișinău, iar la Limba română au citit mai multe texte cu acest subiect, elevii au propus să fie organizată o excursie.

Excursia școlară este un bun prilej de a sistematiza cunoștințele, abilitățile și atitudinile însușite în sala de clasă. De asemenea, organizând cu elevii o excursie, vom ști mai multe despre ceea ce înseamnă țara noastră, cu bogățiile și frumusețile ei.

Excursia didactică este o metodă de învățare care se poate utiliza în *ziua de activități transdisciplinare*. Cu ajutorul excursiei se actualizează cunoștințele obținute la lecții. O excursie bine organizată aduce mai multe beneficii:

- Cunoaștere mai bună a colectivului de elevi;

- Consolidarea relațiilor elev-elev; elevi-profesor, părinți-elevi, părinți-profesor;
- Aplicarea cunoștințelor în viața reală;
- Dezvoltarea spiritului civic;
- Cultivarea dragostei pentru ținutul natal.

DESCRIEREA EXPERIENȚEI

OBIECTIVE

- Să-și cultive interesul pentru descoperirea obiectivelor culturale din orașul Chișinău.
- Să se dezvolte relațiile de respect între colegi.
- Să respecte reguli stabilite pentru securitatea proprie și buna desfășurare a excursiei.
- Să elaboreze în grup albumul clasei cu poze, idei și impresii din cadrul activității desfășurate.

PARTICIPANȚI

Copii cu vârsta de 9 ani.

Activitatea poate fi adaptată pentru elevi mai mari (10 ani – 15 ani).

ETAPE/ PAȘI AI PROCESULUI

Evocare

Etapa de evocare are loc cu o zi înainte de desfășurarea excursiei didactice. De asemenea, până la excursia propriu-zisă, învățătorul aduce la cunoștința copiilor regulile de securitate stabilite de instituție pentru participarea la excursie, obține acordul informat al părinților în acest sens și decide împreună cu aceștia cine dintre părinți va însoți grupul de copii. Pregătirea excursiei va necesita o planificare atentă și detaliată, care să asigure buna sa desfășurare. În acest sens, în cazul practicii prezentate, au fost întreprinse următoarele acțiuni: închiriere autocar, rezervare cafenea și comandare în prealabil a prânzului, organizarea excursiei în data de 1 iunie, ceea ce a permis vizitarea gratuită de către copii a obiectivelor turistice etc.

1. Anunțarea subiectului: pregătirea pentru excursia *Orașul Chișinău – capitala Moldovei*.
2. Tehnica Graficul CCC (15 min.)

Elevii completează cu ajutorul învățătorului tabelul schițat pe flipchart, în care sunt scrise doar titlurile. Profesorul lansează pe rând în grupul mare cele trei întrebări.

Ce știu despre orașul Chișinău?	Ce vreau să cunosc despre orașul Chișinău?	Cum vreau să descopăr/ aflu despre orașul Chișinău?
<ul style="list-style-type: none"> - Capitala țării - Cel mai mare oraș din Moldova - Distanța până la Chișinău este de 130 km - Oraș cu străzi mari - Este situat pe 5 coline (5 sectoare principale) - Sunt muzee în oraș - Există parcuri de distracție pentru copii - Este Grădina Botanică și Grădina Zoologică	<ol style="list-style-type: none"> 1. Parcul Valea Morilor 2. Muzeul Istoric 3. Muzeul Etnografic 4. Cafeneaua McDonald's 5. Grădina Zoologică	<ul style="list-style-type: none"> - Vom citi despre locurile pe care vrem să le vizităm - Vom respecta regulile de comportare pe parcursul excursiei - Vom crea Albumul clasei cu poze care redau emoțiile noastre și vom descrie impresiile pe care le-am acumulat

(tabelul este completat cu ideile elevilor participanți la activitate)

Învățătorul explică pe scurt că după excursie, elevii vor lucra pentru crearea Albumului clasei în care să se reflecte impresiile acumulate pe parcursul excursiei. În acest scop va fi nevoie să fie făcute câteva poze și ca fiecare copil să-și noteze undeva impresiile/ emoțiile/ părerile cu referire la locurile vizitate.

3. Lucrul în grup: tehnica Turul galeriei. Elevii formează 4 grupuri mici și urmează instrucțiunile învățătorului (20 min.).

- fiecare grup realizează sarcina propusă pe un poster;
- posterele se afișează pe pereții sălii la anumită distanță unul față de altul, pentru a permite circulația ulterioară a echipelor;
- la semnalul învățătorului, echipele circulă prin sală, de la un poster la altul, le examinează și notează direct pe ele propunerile lor;
- după încheierea circulației, echipele își examinează posterele și realizează o prezentare finală a produsului.

I grup – reguli de comportare în autocar

II grup – reguli de comportare în muzeu

III grup – reguli de comportare în parc, la Grădina zoologică

IV grup – reguli de comunicare/ relaționare cu colegii și învățătorul

Exemple de reguli propuse de elevi

- În timpul aflării în autocar, fiecare copil stă la locul lui, fără a se deplasa
- Suntem responsabili de ordinea din autocar
- Ascultăm cu atenție ceea ce povestește ghidul
- Nu atingem exponatele de muzeu cu mâna
- Avem grijă de colegul de lângă noi

- Vorbim prietenos unii cu alții
- Anunțăm învățătorul dacă avem vreo problemă

4. Învățătorul face o discuție în plen cu elevii, menționând că atunci când merg într-o excursie, trebuie să se îmbrace lejer și să poarte încălțăminte comodă. De asemenea, elevii vor avea nevoie de caiet și pix pentru notițe sau telefon mobil cu aplicația „Notițe” și posibilitatea de a face poze pentru Albumul clasei. Apoi, învățătorul le propune elevilor să enumere câteva lucruri personale, care cred că le sunt necesare în timpul unei zile de excursie. Este alcătuită o scurtă listă, învățătorul având grijă ca în ea să se regăsească lucruri de primă necesitate (apă, alimente simple pentru gustare, șervețele, pachete, măști de protecție ș.a.) (5 min.)

5. Învățătorul propune un grafic în care numărul spațiilor corespunde cu numărul elevilor din clasă. Elevii sunt invitați să se înscrie în grafic în funcție de interesele pe care le au pentru studierea obiectivelor stabilite.

Parcul Valea Morilor	Muzeul Istoric	Muzeul Etnografic	Grădina Zoologică

Grupurile de elevi astfel formate vor avea sarcina de a citi și reține câteva informații despre obiectivul turistic la care s-au înscris în grafic. Fiecare grup va fi principalul responsabil pentru realizarea pozelor la vizitarea obiectului cultural stabilit. Învățătorul menționează importanța implicării fiecărui membru din grup. (5 min.)

Realizarea sensului

Excursia propriu-zisă a durat o zi, în care, datorită planificării riguroase, au fost vizitate toate cele 5 locuri stabilite la etapa de evocare.

1. Se face prezența elevilor și se repartizează elevii în transport.
2. Fiecărui copil i se pune la dispoziție un set din 3 „insigne” (fețe care simbolizează satisfacția, tristețea, plictiseala) și toți elevii sunt rugați să-și pună în piept „insigna” care corespunde dispoziției lor de plecare în excursie (Anexă).
3. Echipa care a elaborat reguli de comportare în autocar va aminti regulile pe care s-a stabilit că vor fi respectate.
4. Învățătorul le propune elevilor să facă notițe în caiet/ telefon pe parcursul călătoriei, marcând localitățile prin care va trece

autocarul până la destinație.

5. La fiecare obiectiv cultural vizitat, elevii care s-au informat cu referire la acesta, vor prezenta câteva date importante. De asemenea, vor fi amintite regulile de comportare în diverse locuri publice.

6. Pe parcursul excursiei, învățătorul le propune elevilor să completeze caietul cu notițe și observă implicarea acestora în realizarea sarcinii.

7. De asemenea, învățătorul le amintește periodic copiilor să-și actualizeze „insignele” și discută despre dispoziția lor.

Reflecția

La întoarcerea în curtea școlii, învățătorul inițiază un scurt (5-10 min.) schimb de impresii despre excursia care s-a încheiat, la care pot asista și părinții/ îngrijitorii elevilor.

- Cum v-ați simțit pe parcursul excursiei?
- Ce obiectiv vizitat vi s-a părut cel mai interesant?
- Ce ați schimba în viitor, dacă vom merge în altă excursie?

Extensia

Timp de o săptămână, fiecare elev lucrează la elaborarea paginii sale (format A3) pentru Albumul clasei despre excursia în orașul Chișinău. Învățătorul monitorizează, ghidează activitatea elevilor și oferă ajutor la solicitare. Din pozele stocate într-un computer, fiecare elev are posibilitatea să-și selecteze câteva imagini, care sunt imprimate în școală. Ulterior, copiii scriu comentarii, impresii și gânduri care să reflecte excursia la care au participat. Pentru realizarea acestor acțiuni, elevilor li se asigură accesul la sala de computere a școlii.

EVALUAREA OBIECTIVELOR

Cu ajutorul „insinelor” purtate de elevi, am monitorizat starea lor emoțională legată de comunicarea cu colegii, impresiile în cadrul excursiei.

Discuțiile pe parcursul excursiei mi-au arătat gradul de informare privind locurile vizitate, atitudinea elevilor față de sarcinile asumate, atmosfera de grup.

Evoluția relațiilor între copii am evaluat-o prin observarea sistematică a comportamentelor elevilor, modului în care comunică unii cu alții.

Evaluarea Albumului clasei a avut loc în baza următoarelor criterii: alegerea imaginilor adecvate temei/ subiectului; însoțirea imaginilor de enunțuri scurte, clare, corecte; folosirea unui vocabular adecvat/ specific pentru a exprima ideile; organizarea creativă a imaginilor și textului; prezentarea mesajului albumului; oferirea de răspunsuri la întrebările colegilor

REFLECȚII CRITICE ASUPRA EXPERIENȚEI

- Excursia didactică a consolidat relațiile dintre copii și a mărit gradul de încredere și apropiere în relațiile dintre elevi și învățător.
- Unul dintre factorii care au influențat în acest sens a fost implicarea întregului colectiv de elevi, ținând cont de particularitățile individuale ale acestora. Este recomandabilă participarea tuturor elevilor din clasă, fără excepție, de aceea stabilirea zilei pentru excursie trebuie să țină cont de disponibilitatea tuturor (inclusiv atunci când în excursie pleacă 2 clase de elevi).
- Principala provocare în această activitate a constituit-o preocuparea pentru securitatea elevilor. Rolul activ al elevilor în alegerea destinației, crearea traseului excursiei, stabilirea regulilor de comportare, precum și faptul că grupul a fost însoțit și de un părinte, au contribuit la depășirea îngrijorărilor.

LECȚII ÎNVĂȚATE DIN EXPERIENȚĂ

- Începerea organizării de excursii cu destinații apropiate ar asigura o mai bună înțelegere a activității, cu toate etapele acesteia.
- În funcție de scopul excursiei, sunt planificate și etapele de evocare, realizare a sensului, reflecție, extensie. Axarea întotdeauna trebuie să fie pe educație și extindere a cunoștințelor acumulate în sala de clasă.
- Pentru copii este interesant, motivant și util să învețe și altundeva decât în cadrul clasei. Excursia este o oportunitate pentru elevi să învețe să comunice unii cu alții și să interacționeze, ghidați de adult, cu lumea reală în care vor trăi.

BIBLIOGRAFIE UTILIZATĂ

1. *Metodologia privind Evaluarea Criterială prin Descriptori în clasele I-IV*, Chișinău 2019.
2. *Ghid de implementare a Metodologiei privind Evaluarea Criterială prin Descriptori în clasele I-IV*, Chișinău 2019.
3. *Curriculum Național Învățământul Primar*, Chișinău 2018.
4. *Dicționar de pedagogie*, Editura Didactică și Pedagogică, București, 2003.
5. *Dicționarul Explicativ al limbii române*, Academia Română, Editura Univers Enciclopedic, București, 1998.

ANEXĂ

tristețe

satisfacție

plictiseală

VI. IDENTIFICAREA NEVOILOR ȘI PROBLEMELOR ELEVILOR

SILVIA BELIBOVA,

Psihologă, profesoară de Educație pentru societate, grad didactic superior

Instituția Publică Liceul Teoretic Varnița, r. Anenii Noi

Elevii spun că se simt motivați și mândri că părerea lor contează. (reprezentant Direcția Generală Educație Ștefan Vodă)

CONCEPTE CHEIE

Nevoie – ceea ce se cere, ce este de absolută trebuință, necesitate (DEX).

Prin nevoi umane mai înțelegem un ansamblu de cerințe materiale, economice, sociale, spirituale, de mediu ecologic ale vieții și activității oamenilor.

CONTEXT

Aplic activitatea prezentată în scopul cunoașterii mai bune a elevilor, precum și pentru stabilirea unei relații eficiente profesor-elevi. Ca psiholog, nu pot să-mi planific activitățile cu elevii dacă nu cunosc ce nevoi au și cu ce probleme se confruntă.

Această practică poate fi utilizată și în cadrul orelor de Dezvoltare personală și Managementul clasei de către diriginți.

DESCRIEREA EXPERIENȚEI

OBIECTIVE

- Identificarea nevoilor, provocărilor și problemelor cu care se confruntă elevii.

PARTICIPANȚI Copii cu vârste de 11-12 ani

ETAPE/ PAȘI AI PROCESULUI

1. Prezentarea povestioarei cu tâlc „Călătorul” (Anexă) (10 min.).

Reflecție:

- Cum credeți, ce și-a promis călătorul?
- De ce avea nevoie călătorul?
- Cum trebuia el să procedeze pentru a-și satisface nevoia?
- Cum credeți, care este morala acestei povestiri, ce ne învață ea?

2. Fiecare participant primește 3 fișe de culori diferite, pe care le completează independent, urmând instrucțiunea (5 min.):

Roșu: Scrie o problemă/ o dificultate/ o preocupare cu care te confrunți.

Galben: Numește 3 nevoi ale tale/ de ce ai nevoie de la oamenii care te înconjoară (semeni și adulți).

Verde: Identifică persoane care crezi că ar putea/ ar trebui să te ajute să-ți satisfaci nevoile.

Elevii sunt anunțați că în cadrul următoarei etape vor lucra în grupuri, unde își vor împărtăși ideile. Este important de menționat că nevoile și problemele se vor referi la toate domeniile de viață și pot depăși cadrul școlii.

3. Participanții se împart în grupuri de 4-5 și discută informația de pe fișe, identificând asemănări și diferențe, pe care le notează pe o foaie de flipchart (15 min.).

4. Fiecare grup face prezentare în plen. Se discută și se fac concluzii. Este de dorit să se dea și exemple concrete de comportamente și evenimente, însă fără menționarea prenumelor. Importante sunt ideile elevilor referitor la problemele și nevoile lor, precum și persoanele/grupurile de persoane care ar putea să le ofere ajutor (10 min.).

La finalul discuției, elevilor li se comunică faptul că preocupările pe care le-au exprimat vor fi abordate treptat, în măsura posibilităților. Copiii sunt întrebați dacă sunt de acord ca persoanele, de competența cărora țin nevoile și problemele expuse, să fie informate și implicate în redresarea situației (de ex., cu

dirigintele sau psihologul vor fi abordate teme ce țin de grup sau aspecte ale personalității, dacă pot fi implicați părinții – se va discuta cu ei, dacă pot contribui reprezentanți ai administrației instituției – atunci aceștia vor fi informați ș.a.).

EVALUAREA OBIECTIVELOR

Evaluarea am realizat-o prin observație directă și analiza produselor activității (fișele completate), precum și prin intermediul reflecției realizate la finele activității (5 min.):

- Ce v-a plăcut cel mai mult la activitatea de astăzi?
- Care ar fi cuvântul care ar putea caracteriza întreaga activitate de astăzi?
- Cum v-ați simțit în timpul activității?
- Care sunt cele mai importante lucruri pe care le-ați învățat azi?
- Ce schimbări ați propune în desfășurarea altor activități?
- Ce subiect ați vrea să abordăm la întâlnirea următoare?

REFLECȚII CRITICE ASUPRA EXPERIENȚEI

Am observat pe parcursul activității stabilirea unor relații de încredere atât între elevi, cât și între mine și aceștia. Pe parcursul activității unii elevi, care inițial erau mai puțin activi, s-au descătușat și și-au expus opiniile. Elevii au devenit mai deschiși spre comunicare și colaborare, manifestându-și dorința de a mai participa în activități similare.

O provocare a fost depășirea barierei de comunicare și a fricii la elevi de a-și expune nevoile și problemele cu care se confruntă.

Ceea ce mi-a fost util în acest sens este crearea unei atmosfere care să confere siguranță elevilor, prin acceptarea necondiționată a acestora, empatie, arătarea interesului sincer față de preocupările lor. Am acceptat toate ideile cu respect, indiferent cine le exprima, fără a le critica sau a le comenta și utilizând doar întrebări de clarificare/ precizare, atunci când era nevoie. De asemenea, am oprit imediat orice comentariu care judecă sau pune la îndoială, venit din partea grupului de participanți.

Pentru facilitarea comunicării cu elevii, am apelat la utilizarea întrebărilor deschise, ascultarea activă, focalizarea pe mesajele transmise de elevi, tonalități potrivite ale vocii, oferirea feedback-ului pozitiv.

LECTII ÎNVĂȚATE DIN EXPERIENȚĂ

Din această experiență am învățat că cea mai potrivită abordare a elevilor este atitudinea și comunicarea de la egal la egal. Cunoașterea nevoilor și problemelor acestora m-a ajutat să îmi planific activitățile ulterioare, reieșind din ceea ce este important pentru copiii aici și acum.

O recomandare importantă ar fi asigurarea unei continuități a acestei activități. Elevii trebuie să vadă că toate lucrurile pe care le-au împărtășit sunt luate în serios, că se ține cont de cele discutate în cadrul activității. Psihologul, cadrul didactic va aborda subiectele reieșite în funcție de ponderea/ urgența acestora în clasă și reieșind de competențele proprii (fie personal, fie cu implicarea altor actori ai comunității școlare).

Activitatea poate fi modificată și desfășurată cu elevi de alte vârste. Pentru elevii claselor a I–IV-a, modelul poate fi adaptat prin discuții bazate mai mult pe pasiunile/preocupările lor. Cu tinerii din clasele a X–XII-a, activitatea poate depăși cadrul discuțiilor axate pe probleme, avansând spre strategii de soluționare a acestora.

Activitatea are potențialul de a releva anumite situații de abuz asupra copilului. Cadrul didactic trebuie să acționeze în interesul superior al copilului, indiferent de gravitatea situației suspectate/ identificate și de faptul dacă un copil din clasă este victimă sau autor al unui act de violență. La capitolul „Resurse” sunt listate documentele care reglementează pașii necesar de întreprins de către cadrele didactice, atunci când suspectează/ identifică o situație de abuz.

M-am convins că copiii/tinerii simt nevoia să spună adulților din preajmă ce simt și ce gândesc, ce îi preocupă la moment, să arate că au resurse valoroase, că știu să observe și să analizeze lucrurile, își pot asuma responsabilități, pot participa la luarea de decizii care țin de viața lor. Important este ca noi, profesorii, să-i ascultăm, să le solicităm opiniile, să le oferim contexte în care se pot exprima, să-i ajutăm în inițiativele lor, să le susținem autonomia și independența, să le apreciem eforturile, căci doar astfel putem deveni persoane de încredere ale copiilor.

BIBLIOGRAFIE UTILIZATĂ

1. Adolescentul merge după soare: Ghid de dezvoltare personală / Diana Ștefăneț, Lucia Bîtcă, Olesea Raru / coord.: Ștefăneț Diana, 2016.
2. Ghid pentru profesioniștii care lucrează cu copiii migranților. CIDDC, Chișinău, 2014.
3. T. Berry Brazelton, Stanley I. Greenspan. Nevoile esențiale ale copiilor. Psihologia pentru toți. București: Editura Trei, 2013.
4. [Politica de protecție a copilului, Ghid de implementare](#)
5. [Fisa de sesizare a cazului suspect de violență, neglijare, exploatare și trafic al copilului](#)

6. Procedura de organizare institutionala si de interventie a lucradorilor institutiilor de invatamant in cazurile de abuz, neglijare, exploatare, trafic al copilului
7. Registrul de evidenta a sesizarilor privind cazurile suspecte de abuz, neglijare, exploare, trafic al copilului

ANEXĂ

CĂLĂTORUL

(adaptat după Adolescentul merge după soare: Ghid de dezvoltare personală / Diana Ștefăneț, Lucia Bîtcă, Olesia Raru / coord.: Ștefăneț Diana, 2016)

În timp ce mergea pe drum, un călător a văzut într-o grădină un pom frumos, de crengile căruia atârnavă niște mere mari și roșii de-ți lăsa gura apă. Văzând omul că nu-i nimeni prin preajmă, ce s-a gândit? Bine ar fi dacă ar gusta și el câteva, îi e atât de foame! Dar cum să facă? Până la pom trebuia să treacă de un gard înalt și de o mare băltoacă. A stat el ce-a stat, s-a sucit, s-a învârtit, dar, nemaiaivând răbdare, și-a zis: "Fie ce-o fi!" și a-nceput să se cațare pe gard. Cu greu, a reușit să ajungă în curte, dar supărat nevoie mare, fiindcă într-un ghimpe din gard își agățase haina și o rupsese. Acum, ce să mai facă! Nu mai putea schimba nimic. Ba, mai mult, grăbindu-se, a uitat de băltoaca plină cu noroi și s-a afundat în mâl.

Când, în sfârșit, a ajuns sub pomul cu pricina, a luat câteva mere, dar, și-a spus:

- E drept că am obținut eu ce-am vrut, dar haina mea cea bună e ruptă, încălțărilor și pantalonii murdari... Cum stătea el așa și își plângea singur de milă, apare în curte stăpânul casei. Când l-a văzut pe călător cum arăta, i-a spus:

- Bine, omule, trebuia să te muncești atâta pentru câteva mere? Uite ce-ai pățit! Ca să nu mai spun că nu înțeleg de ce-ai încercat să le iei pe furie? Dacă ai fi bătut la mine în poartă și mi-ai fi cerut câteva mere, eu ți-aș fi dat cu drag. Acum, haide în casă să te speli și să te odihnești și apoi îți vei vedea de drum!

Tare bucuros și mulțumit a fost călătorul, văzând bunătatea gazdei sale, dar, în același timp, și-a promis ...

MORALA: În viață, este important să îți înțelegi și împlinești nevoile, să alegi căi directe și oneste în acest scop, iar atunci când ai nevoie – să ceri ajutor și sprijin.

VII. EXPEDIȚIA IMAGINARĂ „PE URMELE STRĂMOȘILOR NOȘTRI”

SVETLANA FALA

Profesoară de Istorie, grad didactic I

IP Gimnaziul „Ion Creangă”, s. Copceac, r. Ștefan-Vodă

.... o bună practică de elaborare a proiectelor educaționale transdisciplinare, de grup, individuale ... ca o minunată alternativă pentru metodele tradiționale. (reprezentant Direcția Generală Educație Ștefan Vodă)

CONCEPTE CHEIE

Învățare bazată pe proiect este o activitate propusă în care elevii dobândesc cunoștințe și abilități, pe parcursul unei perioade mai îndelungate, activând individual, în perechi sau echipe, iar profesorul îndeplinește rolul de mentor.

Evaluare formatoare este evaluarea formativă care devine formatoare, prin centrarea pe reglare, autoreglare, autoevaluare, este susținută de motivația interioară a elevului, în care inițiativa aparține și elevului și care are o influență pozitivă asupra relației profesor-elev.

CONTEXT

Practica propusă este axată pe conținuturile Curriculumului național, ediția 2019, și conține elemente de transdisciplinaritate.

Pe parcursul unei unități de învățare (7 ore), este organizată activitatea de elaborare a unui produs, în baza unui algoritm, lucrându-se și la ore și în afara lor. Întreaga activitate de învățare a elevilor, precum și evaluarea produselor create de aceștia, se desfășoară într-o atmosferă în care elevii se simt valorizați și confortabil. Fiecare elev are sprijinul necesar din partea profesorului în procesul lucrului și trăiește o experiență de succes. Activitatea este o oportunitate pentru toți elevii să ia note bune la evaluări formatoare, deoarece nota profesorului depinde mult de autoevaluare și evaluarea reciprocă a elevilor. Elevii se conving că sunt apreciați și notați obiectiv, atunci când la notare participă toți cei prezenți la lecție.

DESCRIEREA EXPERIENȚEI

OBIECTIVE

- Să elaboreze, în baza unui algoritm, un produs care să reflecte rezultatele expediției imaginare „Pe urmele strămoșilor noștri”.

PARTICIPANȚI

Copii cu vârsta de 12 ani

ETAPE/ PAȘI AI PROCESULUI

1. **Pregătirea expediției** se realizează ca etapă de evocare pe parcursul unei ore, care reprezintă și lecția de introducere în cadrul unității de învățare. Aici au loc:

- Proiectarea expediției, formularea obiectivelor acesteia.
- Stabilirea, împreună cu elevii, a pașilor de realizare a proiectului.
- Determinarea, la decizia elevilor, a produselor pentru realizare (proiect, poster, desen, album, colaj, fișe etc.).
- Luarea deciziei despre lucrul individual sau în perechi asupra algoritmului; formarea grupelor-perechi la dorința elevilor (de ex., elevii care au calculator personal și și-au propus să realizeze cu ajutorul lui un colaj, au dorit să lucreze individual, alți elevi au preferat să formeze perechi și să lucreze împreună pentru a obține un produs individual).
- Stabilirea acțiunilor concrete pentru 2 elevi din clasă care nu au acces la resurse digitale. În discuții cu toți elevii, am decis să le oferim ajutor împreună, și profesorul, și colegii.

2. **Elaborarea algoritmului** este o activitate care se realizează de către profesor și elevi. Se stabilesc pașii concreți pe care trebuie să le facă elevul pentru a obține succes. Este important ca elevul să știe că la prezentarea produsului el va fi evaluat în baza algoritmului. Profesorul, în baza algoritmului, va elabora baremul de apreciere.

Algoritmul

- a) Să organizez o călătorie imaginară în Nordul Moldovei indicând transportul, persoanele participante, traseul și costurile, în formă de agendă (Anexă);
- b) Să descriu sub aspect geografic regiunea de nord a Moldovei (poziționare, ape, relief, climă, vegetație, faună), în formă de fișă de observare (Anexă);

- c) Să elaborez și să prezint lista monumentelor istorice și culturale din nordul Moldovei (localitățile Baia, Suceava, Târgul Siretului, Târgu Neamț, Hotin). Forma de prezentare este la decizia mea (poster, colaj, etc.);
- d) Să indic într-o listă emoțiile și beneficiile mele de la călătorie (ce am de câștigat de la această călătorie, importanța ei pentru mine);
- e) Să completez fișa de evaluare și autoevaluare (Anexă);
- f) Să fiu grijuliu față de ceea ce fac (scris cu acuratețe, pagini curate, foile să nu fie boțite etc.).

3. Realizarea și valorificarea expediției este activitatea desfășurată pe parcursul unei unități de învățare.

Urmând pașii algoritmului propus, elevii lucrau la temele pentru acasă, iar la lecții era monitorizată realizarea sarcinilor. În acest mod, profesorul a monitorizat, consultat, discutat, ajutat pe fiecare elev, a corectat eventualele greșeli, a oferit sugestii. De câte ori a fost necesar, profesorul a discutat cu elevi asupra neclarităților apărute și le-a oferit ajutor și în afară lecțiilor.

Este important ca profesorul să devină prietenul și partenerul elevului în realizarea sarcinilor, iar acesta să înțeleagă că au un interes comun și urmăresc același obiectiv – de a obține succes. Astfel, am ieșit din postura clasică de profesor - de a da sarcina și în zilele următoare de a controla și nota. În schimb, m-am apropiat de fiecare copil și am discutat despre cum se descurcă și dacă are nevoie de ajutorul meu.

O atenție permanentă și sprijin le acordam celor doi elevi care nu aveau acasă computer: ei au utilizat calculatorul din școală, le-am propus unele informații din surse personale, au utilizat manualul, au primit ajutor, la propunerea mea, și de la colegii de clasă.

Unitatea de învățare s-a finalizat cu lecția de sinteză și recapitulare, la care elevii au prezentat fișele de autoevaluare în fața colegilor și profesorului, precum și au luat cunoștință cu baremul de apreciere. La următoarea lecție, cea de evaluare, elevii și-au prezentat proiectele, fiind apreciați de colegi și profesor în baza baremului și a fișei de autoevaluare.

EVALUAREA OBIECTIVELOR

Am început evaluarea produselor la lecția de sinteză și recapitulare și am continuat-o la lecția de evaluare din cadrul unității de învățare. Prezentarea produselor și a fișelor de evaluare și autoevaluare s-a făcut oral în fața colegilor, după care elevul a fost evaluat de colegi și profesor în baza baremului de apreciere.

REFLECȚII CRITICE ASUPRA EXPERIENȚEI

- Această practică s-a axat pe niște relații de colaborare, parteneriat între elevi și între profesor și elevi. În perioada de pregătire și realizare a expediției, în cadrul și în afară lecțiilor, am utilizat explicația, discuțiile dirijate, consultațiile pentru ca la final, fiecare elev să obțină succes. Copiilor le comunicam că în orice situație sunt gata să le acord ajutor.
- Un rol important în realizarea produselor îl avea computerul care oferă o diversitate de surse istorice. Așa cum doi dintre elevi nu aveau posibilitate de a utiliza un computer personal, a fost necesar să găsim soluții pe parcursul desfășurării proiectului.
- Au existat situații în care unii elevi nu respectau până la urmă algoritmul. Am folosit evaluarea activităților în perioada de realizare a produselor, pentru a ajuta toți elevii să îndeplinească sarcinile și astfel, să ajungă la succes.
- Printre factorii care mi-au fost utili în aplicarea practicii au fost:
  - experiența didactică în desfășurarea lecțiilor de realizare și prezentare a produselor pentru lecții de evaluare;
  - utilizarea algoritmului în activitatea de realizare a produselor;
  - organizarea unei vizite imaginare la muzeu cu elevii atunci când erau în clasa V-a, în care ei au activat după un algoritm asemănător și au completat o fișă de observare;
  - simplificarea activității, prin propunerea unei regiuni relativ restrânse pentru studiu;
  - monitorizarea periodică a activității elevilor, pentru asigurarea obținerii unui succes;
  - accesul la tehnologiile digitale care oferă o multitudine de surse informaționale.

LECȚII ÎNVĂȚATE DIN EXPERIENȚĂ

Această experiența mi-a îmbunătățit percepția de utilizare a proiectului în activitatea didactică, m-a învățat să schimb accentul de la cunoștințe la dezvoltarea unor competențe și să folosesc o durată mai mare de timp pentru o activitate.

Practica a contribuit la formarea capacităților elevilor de a crea un produs, de a-l prezenta în fața colegilor, de a se autoevalua și a evalua activitatea colegilor. În calitate de profesor, am început să cer un sfat de la elevi pentru notarea produselor și în cadrul altor lecții.

Prin organizarea și desfășurarea activităților în bază de proiect, utilizarea în realizarea produselor a unui comportament de colaborare, a elementelor de transdisciplinaritate, a tehnologiilor digitale, crește interesul, motivația și implicarea elevilor. Fără interesul și decizia elevului de a se implica, nu poți avea un rezultat pe măsura potențialului său.

Este foarte important ca profesorul în activitatea sa să nu fie axat pe cunoștințe, manual, predare și evaluare, dar cu adevărat să activeze în baza unor relații prietenoase cu elevii și să le acorde sprijin, pentru ca aceștia, venind la lecția de evaluare, să se simtă confortabil, respectați, împuterniciți. Dacă vom crea astfel de situații, relațiile dintre elev și profesor vor căpăta o formă nouă datorită apropierii dintre elev și profesor, a comunicării și în afara orelor (inclusiv prin computer, ceea ce ne-a fost util în perioada studiilor online).

Pe viitor, în aplicarea metodei proiectului, voi utiliza noi algoritme sau tehnici de organizare a activității elevilor, astfel încât să fie implicați și profesori de alte discipline sau membri ai familiei elevilor. De exemplu, activând în grupuri mici, elevii își vor asuma roluri diferite (geograf, matematician ș.a.) și vor colabora cu profesorii disciplinelor respective în realizarea sarcinilor (cu sprijinul profesorului de Geografie elevul va elabora traseul călătoriei, cu sprijinul profesorului de Matematică – va calcula cheltuielile necesare pentru expediție, un membru al familiei ar putea fi implicat, însoțind copilul în expediție etc.).

BIBLIOGRAFIE UTILIZATĂ

1. https://ro.wikipedia.org/wiki/Bisericile_pictate_din_nordul_Moldovei
2. <https://m.moldovenii.md/>
3. <https://romaniatravel.guide/ro/>
4. <https://www.urban.ro/povesti-8-biserici-din-moldova-patrimoniul-mondial-unesco/>

ANEXĂ

Agendă

Propun prietenilor mei (nume, prenume) să organizăm o călătorie în regiunea de Nord a Moldovei

1. Pe traseul stabilit:
2. Cu transportul:
3. Costul pentru transport:
4. Resurse financiare pentru alte necesități:

Fișă de observare

1. Denumirea regiunii
  2. Poziția fizico-geografică (unde se află) a regiunii
  3. Formele de relief (podiș, câmpie, munți) prezente în regiunea dată
  4. Râurile ce străbat teritoriul regiunii date
  5. Orașe importante ale regiunii date
- 3) _____ 2) _____ 3) _____ 4) _____
- 5) _____

Lista monumentelor istorice

Localitatea	Monumente istorice și culturale	Perioada apariției

Fișă de autoevaluare a elevului

- Obiectivul pe care l-am propus...
- Acțiunile mele pe care le-am realizat în activitate...
- Dificultățile întâmpinate...
- Lucrurile care mă motivează, îmi dau satisfacție în această activitate....
- Cred că activitatea mea ar putea să fie apreciată ca fiind....

Baremul de apreciere

- Respectarea algoritmului
- Prezentarea agendei de organizare a expediției
- Descrierea geografică a regiunii de nord a Moldovei
- Prezentarea produsului de prezentare a listei monumentelor istorice și culturale din nordul Moldovei
- Lista de indicare a beneficiilor și emoțiilor de la călătorie
- Creativitate
- Aspectul estetic

VIII. REMEDIEREA DIFICULTĂȚILOR DE ÎNVĂȚARE LA COPII

ZINAIDA RENCHEZ

Profesoară de Istorie, grad didactic I

IP Liceul Teoretic „Mihai Eminescu”, or. Anenii Noi

Ne-am îndepărtat de centrarea excesivă pe oferta curriculară și ne-am concentrat pe rezolvarea lucrurilor importante. (reprezentant Direcția Generală Educație Ștefan Vodă)

CONCEPTE CHEIE

Atenție - Activitate psihică complexă (conștientă sau inconștientă) de orientare și concentrare în mod clar și precis asupra unui obiect sau a unei activități, selecționate din mediul ambiant.

Individualizare - Adaptare și aplicare a unei concepții la un caz particular.

CONTEXT

Datorită unei discuții informale ocazionale cu elevul cu CES, care avea performanță scăzută la disciplina Istorie (lua note mici, nu răspundea întotdeauna la întrebările pe care i le adresam, de obicei mi se părea neimplicat și distras în timpul lecțiilor), am aflat că, de fapt, lui îi place această disciplină, iar cunoștințele pe care le posedă țin de subiectele care i se par interesante sau care au fost abordate într-un mod anume în cadrul orelor (de ex. prin materiale video la etapa de evocare, prin sarcini care implică utilizarea tehnologiilor informaționale ș.a.).

Scopul practicii prezentate este remedierea dificultăților de învățare în cadrul lecțiilor de istorie și va fi utilă în lucrul cadrului didactic cu elevi care se confruntă cu dificultăți de învățare, de comunicare și interacțiune în grup.

DESCRIEREA EXPERIENȚEI

OBIECTIVE

- Consolidarea relațiilor interpersonale ale elevului cu dificultăți de învățare cu colegii de clasă.
- Atingerea performanțelor de învățare la disciplina Istorie în corespundere cu nivelul clasei a VIII-a.

PARTICIPANȚI

Elev în clasa a VIII-a, cu dificultăți de învățare.

ETAPE/ PAȘI AI PROCESULUI

1. Am discutat în condiții nonformale cu elevul, întrebându-l despre starea lui generală, interesele lui referitor la școală și cele extrașcolare.
2. Pornind de la dificultățile cu care se confruntă elevul, am elaborat un Curriculum modificat, printr-un șir de adaptări care să răspundă necesităților elevului și să conducă la înlăturarea barierelor de învățare ale acestuia.
3. Pe parcursul procesului de studiu, am revenit constant în interacțiunile, discuțiile cu elevul cu întrebări despre dispoziția lui, relațiile cu colegii, metodele de predare la orele de istorie, conținuturile disciplinei.
4. Pe parcursul procesului de studiu, am susținut elevul în cadrul orelor, fiind întotdeauna atentă atunci când acesta prezenta diferite informații, inclusiv din experiența sa, încurajând întrebările din partea elevului, oferindu-i ajutor în pregătirea temelor pentru acasă. De asemenea, am comunicat cu elevul zilnic în timpul recreațiilor, am organizat ședințe online cu el și ocazional am comunicat prin rețelele de socializare.
5. Asiguram copilului posibilitatea de a alege sarcini adăugător elaborate pentru elevi, conform intereselor lui și posibilităților, ținând cont de curriculum:
  - Să construiască linia timpului;
  - Să descrie faptele personalităților istorice;
  - Să analizeze Harta istorică;
  - Să deseneze tipuri de arme din diferite epoci istorice;
  - Să vizioneze filme istorice.
6. Am organizat activitatea elevilor în grupuri mici ținând cont de relațiile interpersonale construite de acest elev, creând pentru acesta spațiu de colaborare autentică cu alți colegi/ colege.

EVALUAREA OBIECTIVELOR

Prin observarea comportamentului elevului la ore, din convorbirile cu acesta am urmărit evoluția relațiilor cu colegii, starea emoțională, implicarea la ore. Rezultatele probelor de evaluare au arătat o îmbunătățire a performanțelor elevului.

REFLECȚII CRITICE ASUPRA EXPERIENȚEI

- Această practică a influențat pozitiv comportamentul elevului, consolidându-i încrederea în sine. Elevul a devenit mai activ în cadrul orelor de istorie dar și la alte discipline. Relațiile interpersonale ale elevului cu colegii, profesorii au devenit tot mai deschise și de încredere.
- S-au îmbunătățit rezultatele procesului de învățare, ceea ce a permis trecerea elevului, după un an de activitate în baza Curriculum-ului modificat, la un program de studii obișnuit.
- Elevul s-a acomodat eficient la studiile online, devenind unul din cei mai responsabili la sarcinile propuse de profesor.
- Practica are efect atunci când este realizată continuu și în unele cazuri probabil va avea nevoie de un an întreg de studiu pentru a obține rezultatele dorite.
- Practica aceasta necesită mult efort și utilizare eficientă a timpului din partea cadrului didactic pentru: distribuția atenției asupra diferențelor existente între elevi și stilurile lor de învățare; implicarea emoțională în interacțiunea cu elevul; schimbarea de perspectivă și lărgirea repertoriului de metode utilizate în lucrul cu elevii.
- Ceea ce mi-a fost util a fost atitudinea față de această experiență ca față de o oportunitate de dezvoltare profesională: să-mi analizez metodele; să caut instrumente, forme de lucru, sarcini individuale eficiente, adică pe interesul și înțelesul acestui copil. De exemplu, pentru a-l încuraja pe elev și a-i oferi sprijinul de care avea nevoie, am stabilit un orar de pregătire a temelor împreună, pe care l-am respectat o anumită perioadă.

LECȚII ÎNVĂȚATE DIN EXPERIENȚĂ

Copiii folosesc diverse modalități de exprimare a nevoilor, impresiilor, intereselor, capacităților lor. Am realizat că prin diversificarea modalităților de feedback despre lecții din partea copiilor, pot să fiu atentă, să văd și să înțeleg fiecare copil, ca persoană separată și ca membru al clasei. Pentru a avea succes, elevii pe care ne grăbim să-i catalogăm ca „slabi” la învățatură, necesită de fapt o schimbare de abordare din partea profesorului.

O recomandare importantă ar fi să planificăm și să întreprindem acțiuni intenționate, să creăm oportunități și să diversificăm metodele aplicate pentru cunoașterea particularităților de învățare ale elevilor cu care lucrăm. Este important să vorbim cu toți elevii, să-i încurajăm, să le punem întrebări. Obiectivele disciplinei pot fi atinse dacă vedem copilul ca pe o ființă complexă, nu doar prin prisma rolului său de elev.

A cunoaște elevul prin diverse metode și în diverse contexte ne ajută să construim abordări individualizate, iar astfel să le acordăm sprijin. O mai bună cunoaștere a particularităților elevului consolidează și relația cu acesta.

Colaborarea cu dirigințele elevului, care este și psiholog, a fost un factor important al succesului obținut.

Această experiență mi-a consolidat încrederea în capacitățile profesionale proprii.

BIBLIOGRAFIE UTILIZATĂ

1. V. Rusnac, S. Curilov (coord.). *Individualizarea procesului educațional prin adaptări curriculare. Ghid metodologic*, Chișinău 2017.
2. R. Solovei. *Educație Incluzivă. Ghid metodologic pentru instituțiile de învățământ primar și secundar general*, Chișinău 2013.

IX.FAȚĂ-N FAȚĂ CU VALORILE MELE ȘI ALE SEMENILOR MEI

(în cadrul implementării proiectelor europene eTwinning)

SVETLANA BOUBĂTRÎN,

Profesoară de Biologie/ Educație pentru Societate, grad didactic II

IP Gimnaziul „Alexandru cel Bun” s. Slobozia, r. Ștefan Vodă

Copiii câștigă întotdeauna, când profesorul își îmbogățește experiența. (reprezentant Direcția Generală Educație Ștefan Vodă)

CONCEPTE CHEIE

Valori personale – standarde definite de fiecare dintre noi, care ne influențează atitudinea și comportamentul, deciziile.

Responsabilitate – obligație sau lucru ce trebuie de realizat pentru a asigura un drept.

CONTEXT

Participarea la proiectul internațional eTwinning, cu o durată de 5 luni, a fost pentru mine și elevi o oportunitate de a interacționa cu parteneri din alte țări, cu care continuăm să avem schimburi de experiență.

Practica descrisă se referă la elaborarea într-o manieră inedită a unor povești despre valori, în care eroii principali sunt chiar elevii. Activitățile s-au desfășurat în cadrul orelor de Managementul clasei, Educație civică, precum și în afara lecțiilor.

Valorile influențează comportamentul nostru, deciziile pe care le luăm în viață, ne conturează unicitatea. Am considerat important să ofer sprijin copiilor în procesul de creare a scării de valori de care să se ghideze atunci când vor să întreprindă ceva.

DESCRIEREA EXPERIENȚEI

OBIECTIVE

- Motivarea elevilor pentru a-și dezvolta valori personale.
- Dezvoltarea creativității și imaginației prin folosirea tehnologiilor informaționale.
- Crearea unui dialog intercultural bazat pe înțelegere, respect față de sine și față de semenii, cu participare activă și afectivă la fiecare activitate.
- Stimularea muncii în echipă.

PARTICIPANȚI

Elevi cu vârsta de 15 ani

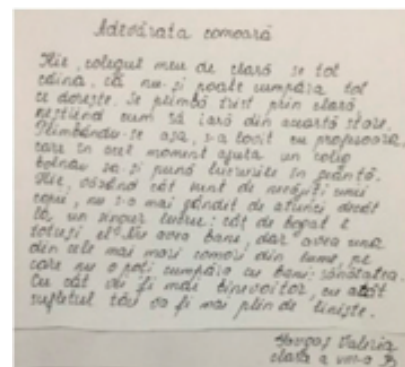
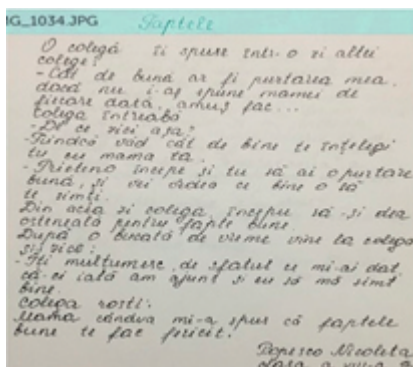
ETAPE/ PAȘI AI PROCESULUI

1. Le-am povestit elevilor din clasa unde sunt dirigințe despre platforma eTwinning și cum am putea participa și noi în diferite proiecte internaționale. I-am întrebat dacă își doresc să se implice și toți au fost de acord.
2. Prezentarea membrilor proiectului. Pe portalul eTwinning Live a fost creată o pagină (platforma Padlet) unde fiecare membru de proiect scria o scurtă informație despre școala sa. Împreună cu elevii, am creat și un video scurt (platforma Animoto) pentru a relata despre noi. Astfel copiii s-au prezentat și au aflat despre partenerii noștri naționali și internaționali.
3. Elaborarea de diferite produse la subiectul valorilor tinerilor: povești, scenete în baza poveștilor, sfaturi pentru formarea valorilor, desene, postere ș.a., care au fost ulterior plasate pe portalul eTwinning. Pentru fiecare activitate din proiect, am avut la dispoziție circa o lună de zile.
  - „Povestea mea”. Elevii au creat povești care abordează diferite valori (bunătate, caritate, răbdare, iertare) și în care eroii principali erau chiar ei. Poveștile erau dezvoltate în parteneriat cu alte școli – elevii dintr-o școală compuneau începutul istoriei, alta – partea finală, iar o a treia – traducea textul în limba engleză pentru a fi înțeleasă de toți partenerii.
  - „Vreau să știi și tu cum îmi dezvolt valorile!”. Elevii jucau și filmau scenete bazate pe istoriile elaborate. Apoi, aceste filme scurte erau prezentate și partenerilor de proiect.

Exemple de produse elaborate de elevi

5. Discuții cu școlile partenere. Pe parcursul desfășurării proiectului, au fost organizate opt întâlniri online cu partenerii de proiect (elevi și cadre didactice) cu scopul de a discuta asupra diferitor aspecte legate de elaborare produselor (crearea poveștilor; lucrul la albumul de fotografii și cartea electronică ale proiectului pe platforma StoryJumper) sau a prezenta anumite creații (scenete).

6. Conferință online la final de proiect cu școlile partenere și distribuirea fiecărui membru a certificatelor de participare.

EVALUAREA OBIECTIVELOR

- Am monitorizat activitatea elevilor și am făcut constatări despre rezultatele obținute prin discuțiile pe care le-am avut atât pe parcursul, cât și în cadrul conferinței online de la final de proiect cu școlile partenere.
- La final de proiect, la Managementul clasei am reflectat împreună cu elevii la cele învățate în cadrul proiectului. Am cerut și opiniile părinților elevilor cu referire la schimbările pe care le-au observat aceștia la copiii lor (emoții trăite de ei la întâlnirile online cu elevi din alte școli, achizițiile de competențe și comportamente).
- Cartea electronică pe care am creat-o în proiect, ne este de folos la lecțiile de Educație pentru societate, Dezvoltare personală atunci când discutăm despre valori.

REFLECȚII CRITICE ASUPRA EXPERIENȚEI

- Consider că ceea ce dezvoltă în primul rând această practică este spiritul de echipă, elevii activând mult împreună și învățând unii de la alții. Fiind puși în fața unei sarcini inedite, copiii și-au dezvoltat gândirea logică, dar au venit și cu idei noi, ceea ce le-a stimulat creativitatea.
- Deoarece proiectul a oferit o diversitate de activități, au participat la ele toți elevii, fiecare având ceva de făcut reieșind din interesele, talentele, capacitățile proprii.
- Copiii și-au consolidat încrederea în sine și s-au bucurat nespus de mult de rezultatele obținute. Participarea în proiect le-a adus certificate naționale și internaționale, iar în urma întâlnirilor online, și-au făcut noi prieteni.
- Un alt factor important este acela că și noi, cadrele didactice, suntem direct implicați în activitățile din proiect, astfel ne putem da seama prin ce trece elevul, ce provocări are, cum gândește și unde este cazul să intervenim și să le oferim sprijin.
- Printre provocări și limite, sunt următoarele:
  - Lipsa conexiunii la internet în sala de clasă, viteza mică a Wi-Fi în sala de informatică;
  - Neajunsul de echipamente necesare petrecerii activităților;
  - Emoții în fața publicului reprezentat de partenerii de proiect;
  - Necunoașterea limbii engleze de către profesor.
- Am depășit aceste dificultăți datorită:
  - Încurajării și ajutorului din partea ambasadourilor eTwinning (persoane competente în elaborarea acestui tip de proiecte), managerului instituției, colegilor membri ai platformei eTwinning.
  - Folosirii calculatoarelor din sala de informatică, atunci când aceasta era disponibilă.
  - Utilizării ocazionale a echipamentului tehnic din instituție sau a celui împrumutat de la colegi (laptop, proiector, microfoane).
  - Informațiilor din cadrul disciplinei Educație pentru societate cu privire la valori, pentru ca fiecare elev să fie pregătit să contribuie la activitățile din proiect.
  - Încrederii în sine ca profesionist și dorinței de a-mi urma misiunea de cadru didactic.
  - Ajutorului din partea elevilor cu traducerea în limba engleză la lucrul asupra sarcinilor din proiect, ajutorului profesoarei de limbă engleză pentru participarea la întâlnirile online.

LECȚII ÎNVĂȚATE DIN EXPERIENȚĂ

- Experiența aceasta mi-a permis dezvoltarea competențelor de participare la proiecte internaționale și de lucru cu mai multe platforme digitale.
- Pentru a corespunde cu preferințele elevilor, am diversificat metodele de lucru, creând sarcini care solicită utilizarea

telefonului sau calculatorului (filme scurte, platforme online cu jocuri și activități), ceea ce a sporit motivația elevilor de a se implica în activitățile de învățare.

- Cea mai valoroasă recomandare pe care mi-am făcut-o este să cresc și să mă dezvolt împreună cu elevii. Sunt conștientă că totul e în permanentă dezvoltare și dacă este ceva ce pot învăța de la elevi, atunci o fac fără jenă. Elevii mi-au explicat anumite aspecte legate de funcționarea platformelor online, când aveam nevoie, m-au ajutat să traduc și să pronunț corect cuvintele în limba engleză.
- Participarea la proiectul eTwinning ne-a învățat, pe mine și pe elevii mei, să vedem comunicarea online ca pe o posibilitate de a activa și a colabora la distanță, ceea ce ne-a ajutat să ne descurcăm cu instruirea online.
- Văzând cât de nerăbdători sunt uneori elevii, am învățat să fiu eu, ca profesoară, mai răbdătoare cu ei.
- O dată cu trecerea anilor, am învățat să îi văd pe elevi ca personalități care au aceleași drepturi ca și mine și să le respect părerile, deși nu întotdeauna sunt de acord cu ele.

BIBLIOGRAFIE UTILIZATĂ

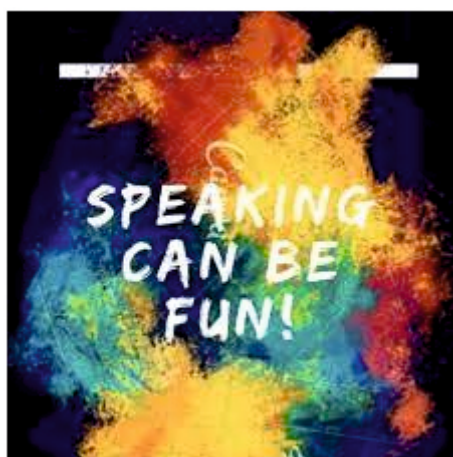
1. *Educație pentru drepturile omului și educație pentru cetățenie democratică: edo/ecd. Aria curriculară Om și societate. Clasele 5-9. Curriculum pentru disciplină opțională/ I.Moldovanu, C.Lungu, S.Vasilache (et al.), Editura: GUNIVAS, 2019.*
2. <https://www.etwinning.net/ro/pub/about.htm>
3. <https://twinspace.etwinning.net/57809/materials/images>

X. "SPEAKING CAN BE FUN"
(SĂ VORBIM POATE FI DISTRACTIV)

ANASTASIA MALCOCI

Profesoară de Limba engleză/ limba franceză, grad didactic II

IP Gimnaziul "Grigore Vieru" din com. Purcari, filiala gimnaziul Vișoara

Cadrul didactic este un exemplu pentru elevii săi: atât cât ne vom implica noi în diverse proiecte, elevii vor fi și ei motivați să participe. (reprezentant Direcția Generală Educație Ștefan Vodă)

**CONCEPTE
CHEIE**

ETWINNING - este comunitatea școlilor din Europa care a creat o școală fără frontiere, un spațiu educațional comun pentru cadre didactice și elevi.

TWinspace - platforma de colaborare virtuală a proiectului eTwinning înregistrat care oferă instrumente de comunicare, colaborare și editare

<https://www.etwinning.net/ro/pub/index.htm>

CONTEXT

Elevii din clasele gimnaziale sunt implicați în proiecte internaționale, în cadrul cercului Etwinning. Acest proiect se concentrează pe comunicare, colaborare și socializare. Ca urmare elevii și-au îmbunătățit cele patru abilități în învățarea limbii engleze (vorbire, ascultare, citire, scriere).

DESCRIEREA EXPERIENȚEI

OBIECTIVE

- Dezvoltarea competenței de comunicare eficientă.
- Dezvoltarea gândirii critice și creative.
- Utilizarea tehnologiei moderne.
- Încurajarea învățării reciproce a tuturor actanților educaționali (profesor-profesor, elev-elev, elev-profesor).

PARTICIPANȚI

Elevi cu vârste de 13-15 ani

ETAPE/ PAȘI AI PROCESULUI

PASUL 1. La începutul anului școlar, înainte de a începe punerea în aplicare, proiectul a fost:

- a) Discutat oficial între parteneri (25 școli din Moldova, Turcia, Lituania, Polonia, Croația, Azerbaijan și Grecia), pentru a se conveni asupra responsabilităților și activităților din cadrul proiectului;
- b) S-a creat un program detaliat al activităților, termenul de realizare, instrumentele folosite, graficul vacanțelor;
- c) S-a convenit asupra regulilor pentru siguranța în mediul virtual și s-a semnat de către părinții elevilor permisiunea de a participa la proiect;
- d) Informarea comunității școlare despre proiectul educațional “Speaking can be fun” și invitarea elevilor în Twinspace.

PASUL 2. Activitățile din cadrul proiectului:

<https://sites.google.com/view/gimnaziulviisoara-etwinning/proiecte/speaking-can-be-fun-2019-2020?authuser=0>

- a) Partenerii și elevii-participanți ai proiectului s-au prezentat prin platforma <https://padlet.com/> și în cadrul conferinței online. Profesorii și elevii au creat Avatar-uri personale (o reprezentare virtuală a feței și personalității) pentru a păstra confidențialitatea și siguranța fiecăruia (<https://avatarmaker.com/>).
- b) Elevii au creat logo-uri și postere, prin platforma <https://www.canva.com/>, care a reflectat viziunea lor față de proiect. S-a ales logoul și posterul proiectului în urma votării de către toți participanții proiectului (<https://docs.google.com/>).
- c) Fiecare elev a completat o fișă cu câteva întrebări de ordin personal (Anexe), apoi s-a făcut schimb de fișe și elevii au creat caractere animate cu voce, făcând o descriere a elevului-partener (<https://www.voki.com/>).
- d) Elevii au creat și au partajat felicitări 3D de Anul Nou (<https://igreetu.com/>).

- e) Elevii au alcătuit și au creat cartele pentru jocul “Cine sunt eu?” (<https://padlet.com/speakingcanbefun/c3pc9t1y0yr0>). În cadrul conferinței online elevii au discutat și au jucat.
- f) S-au creat 4 echipe din diferite școli/țări, fiecare echipă a alcătuit o istorie fără sfârșit. Echipele au preluat istoriile colegilor, au scris sfârșitul și le-au citit (<https://vocaroo.com/>).
- g) Elevii au făcut o prezentare în PPT despre o țară din Europa. În cadrul conferinței online elevii au prezentat lucrările, profesorii au creat jocuri cu același subiect (<https://kahoot.com/>). S-au colectat toate prezentările și s-a creat o carte electronică eBook.

PASUL 3. Evaluarea proiectului.

Fiecare activitate a fost evaluată sub formă de teste scurte sau chestionare de auto-evaluare. La sfârșitul proiectului, au fost intervievați părinții și directorul școlii. Fiecare școală a organizat un panou unde au prezentat activitatea lor pe parcursul proiectului (logo, postere, e-book). Cu mai multe ocazii, elevii au informat despre rezultatele proiectului întreaga comunitate școlară, printr-un video de scurt metraj.

EVALUAREA OBIECTIVELOR

1. Broșură electronică:
https://issuu.com/speakingcanbefun/docs/countries_of_the_eu_by_speaking_can_be_fun_project
2. Pagină electronică
<https://www.smore.com/1bvhf-speaking-can-be-fun>
3. Online conferință cu partenerii și elevii din 25 de școli din 7 țări europene.

REFLECȚII CRITICE ASUPRA EXPERIENȚEI

- Elevii au devenit mai deschiși spre comunicare, și-au făcut prieteni din alte școli din cadrul proiectului. Au învățat din cultura altor țări. Au utilizat tehnologiile noi pentru a realiza diverse activități.
- Părinții elevilor sunt entuziasmați, deoarece copiii lor au fost incluși în proiecte internaționale, în urma cărora au devenit mai sociabili și au obținut și Certificat European de Calitate.
- Toți actorii educaționali care au participat la proiect, au devenit mai motivați spre a afla lucruri noi și a colabora pentru eficiență educațională.
- Cea mai mare provocare a fost depășirea barierei de comunicare în limba engleză și depășirea fricii de a vorbi cu persoanele din școlile partenere.
- Pentru depășirea dificultăților mi-au fost utile: încurajarea și sprijinul elevilor în cadrul tuturor activităților; comunicarea prin diverse jocuri educaționale online, de exemplu Kahoot, Quizizz etc.

LECȚII ÎNVĂȚATE DIN EXPERIENȚĂ

În cadrul proiectelor din comunitatea eTwinning, cadrele didactice fac ceea ce sunt obișnuite, dar într-un mod nou. Acest proiect a fost și este încă o ”scânteie” pentru viitoarele proiecte educaționale. Am aflat cum pot învăța din experiența celorlalți, acumulând niște lecții benefice în interacțiunea cu oamenii. Am învățat că trebuie să ne trăim viața frumos, într-un mod echilibrat și să prețuim timpul, canalizându-l pe lucrurile cu adevărat folositoare.

Îmi propun pe viitor:

- Să implic un număr mai mare de elevi în proiecte educaționale;
- Să încurajez colegii din instituție să implementeze și să participe în diverse proiecte educaționale;
- Să implic mai mult părinții în activitățile din cadrul proiectului.

BIBLIOGRAFIE UTILIZATĂ

1. <https://www.etwinning.net/en/pub/index.htm>
2. http://vechi.anpcdefp.ro/userfiles/Studiul_ce_invata_elevii.pdf

ANEXĂ

Fișa de autocaracterizare a elevului

Școala ta		
Țara ta		
Localitatea ta		
Prenumele tău (nu scrie numele de familie)		
Genul	Masculin:	Feminin:
Culoarea ochilor		
Culoarea părului		
Lungimea părului		
Tipul părului (drept, creț, etc.)		
Înălțimea ta (cm)		
Greutatea ta (kg)		
Ce limbi vorbești?		
Nivelul de cunoștințe al limbilor vorbite: A1- A2 (Începător) B1 - B2 (Intermediar) C1-C2 (Avansat)		
Ce îți place?		
Ce nu-ți place?		
Ce faci în timpul liber?		
Ai un animal de companie?	Da:	Nu:
Dacă da, care este animalul tău de companie?		
Dacă nu, ai dori să ai un animal de companie? Care?		
Știi să cânti la vreun instrument muzical?	Da:	Nu:
Dacă da, la ce instrument cânti?		
Dacă nu, la care instrument ai dori să înveți să cânti?		
Practici vreun sport?	Da:	Nu:
Dacă da, ce fel de sport?		
Dacă nu, ce fel de sport ai dori să practici?		
Ai fost vreodată peste hotare?	Da :	Nu:
Dacă da, ce țară ai vizitat?		
Dacă nu, ce țară ți-ai dori să vizitezi?		

XI. TÂNĂRUL ȘI LIBERTATEA

NATALIA ȘTEFAN

Profesoară de Limba și literatura română, grad didactic superior

ELENA CORNIȚEL

Profesoară de Istorie, grad didactic superior

IP Liceul Teoretic „Ștefan Vodă”, or. Ștefan Vodă

... am găsit susținere în necesitatea de a consulta opinia copiilor în cadrul lecțiilor, activităților, în afara pereților școlii. (reprezentant Direcția Generală Educație Ștefan Vodă)

CONCEPTE CHEIE

Libertate –

- 1) posibilitatea de a acționa după propria voință sau dorință.
- 2) Starea unei persoane care se bucură de deplinătatea drepturilor politice și civile în stat.
  - ◆ Starea celui care nu este supus unui stăpân.
  - ◆ Situația unei persoane care nu se află închisă sau întemnițată.
- 3) Independență, neatârnavare (a unui stat față de o putere străină).
- 4) (La pl.) Drepturi fundamentale recunoscute prin Constituție cetățenilor, de dezvoltare și liberă manifestare a personalității (libertatea cuvântului, a presei etc.).

CONTEXT

Adolescența este considerată o vârstă a rebeliunii tinerilor. Ei deseori se simt bulversați de accesul excesiv și neselectiv la informație, iar căutările intense care au loc la această vârstă, de multe ori, sunt însoțite de o relaționare superficială cu părinții, profesorii. Astfel, adulții își pun întrebarea: cât de multă libertate să le ofere adolescenților? De aceea, considerăm oportună discuția despre libertate cu adolescenții, pentru ca să le oferim ocazii să reflecteze, pentru ca să-i auzim și să înțelegem cum văd, simt,

trăiesc ei libertatea, pentru ca să construim cu ei relații bazate pe încredere.

Practica respectivă poate fi aplicată atât la Managementul clasei, cât și în lucrul cu reprezentanții Consiliului de Elevi, ori ca un atelier nonformal de discuție cu tinerii.

DESCRIEREA EXPERIENȚEI

OBIECTIVE

- Să explice ce înseamnă libertatea pentru ei.
- Să-și exprime punctul de vedere vizavi de beneficiile libertății.
- Să prezinte situații de viață când s-au simțit liberi.

PARTICIPANȚI

Elevi cu vârste de 15-18 ani

ETAPE/ PAȘI AI PROCESULUI

Evocare

Activitatea 3 lucruri despre mine

Var. I În cazul când toți participanții se cunosc, facilitatorul va scrie pe o foaie de flipchart 3 enunțuri, va oferi fiecăruia 2-3 min. de meditație, apoi va invita pe fiecare să răspundă:

1. Îmi place să...
2. Ultima dată când m-am simțit liber, a fost atunci când...
3. În opinia mea, a fi liber înseamnă...

Var. II Dacă se lucrează cu tineri din diferite clase, facilitatorul va invita participanții să formeze perechi și, timp de 3-5 min., să dialogheze cu partenerul în baza următoarelor 4 enunțuri:

1. Colegul meu se numește...
2. Îi place să...
3. Ultima dată când s-a simțit liber, a fost atunci când...
4. În opinia lui, a fi liber înseamnă...

Când se revine în grupul mare, fiecare este invitat să spună, într-un minut, cele aflate de la colegul său: cum se numește, ce-i place, etc. Apoi facilitatorul va propune tinerilor să scrie pe post-it-uri o așteptare legată de activitatea pe care au început-o. Tinerii vor lipi post-it-urile pe foaia de flipchart, iar după ce au fost lipite toate așteptările, facilitatorul le poate citi și le spune tinerilor că la finalul activității vor discuta care dintre acestea au fost împlinite.

Realizarea sensului

Fiecare participant va primi povestirea Porumbeii (Anexă). Facilitatorul poate citi cu voce tare textul sau ruga unul dintre elevi să o citească. După aceasta, facilitatorul va împărți tinerii în 3-4 grupe, în funcție de numărul acestora, și va da, la un interval de 5 min., următoarele întrebări:

1. Găsiți asemănările între porumbeii din povestire și viața voastră?
2. Cine pot fi vânătorii de porumbei?
3. Ce poți face tu ca să dobândești libertatea asemenea porumbelului din povestire?

După ce vor răspunde la toate întrebările în grupuri mici, purtătorul de cuvânt, ales de membrii primului grup, va prezenta în plen răspunsul la întrebarea 1, iar purtătorii de cuvânt ai grupelor 2, 3 (și 4, eventual) vor completa cu idei noi. Pentru prezentarea răspunsurilor la întrebarea 2, va fi invitat purtătorul de cuvânt al grupei 2, iar celelalte grupe vor aduce completări. La fel se procedează cu ideile participanților cu referire la a 3-a întrebare. De asemenea, facilitatorul ar putea solicita unui voluntar să noteze pe foaia de flipchart toate răspunsurile la întrebarea 3. Discuția se finalizează cu o scurtă debriefare.

6 întrebări despre libertate

Facilitatorul va lansa câteva întrebări în grupul mare, la care vor răspunde doritorii. După ce se dă răspunsul, se pot solicita 1-3 completări.

Întrebările:

1. Ce te face să te simți liber? De ce?
2. Ce înseamnă pentru tine libertatea?
3. Când ai nevoie de libertate? De ce?
4. Cine sau ce îți poate constrânge libertatea?
5. Cum îți poți spori libertatea?
6. Care sunt, din punctul tău de vedere, beneficiile libertății?

Facilitatorul va avea grijă să încurajeze să se exprime și tinerii care au vorbit mai puțin până acum, va solicita unui voluntar să noteze răspunsurile la întrebările 4, 5, 6 pe flipchart și va face generalizările de rigoare.

Reflecția Votează un citat

Din lista de mai jos, facilitatorul propune 3-5 idei despre libertate, care să reflecte diverse aspecte ale acestui concept. Tinerii sunt rugați să aleagă un citat cu care rezonază în cea mai mare măsură în acel moment, reieșind din opiniile pe care și le-au format participând la toată activitatea, și să-și motiveze opțiunea.

1. Omul s-a născut liber și este pretutindeni în lanțuri (Jean Jacques Rousseau)

2. Libertate înseamnă, înainte de toate, autonomie, certitudinea că ești bine înfipt în realitate, în viață, iar nu în spectre sau dogme (Mircea Eliade)
3. Multă libertate duce la multă rătăcire (Friedrich von Schiller)
4. Nimeni nu e liber dacă este sclavul corpului (Seneca)
5. Libertatea înseamnă răspundere, de aceea majoritatea oamenilor se feresc de ea (George Bernard Shaw)
6. Cel care primește daruri, își vinde libertatea (proverb suedez)

Este important de urmărit să vorbească fiecare tânăr, iar ceilalți să asculte respectuos opiniile și argumentele prezentate.

Ulterior, se debriefează întreaga activitate, cu revenire la așteptările exprimate anterior de participanți.

EVALUAREA OBIECTIVELOR

La fiecare etapă a activității, facilitatorul evaluează ceea ce și-a propus, făcând unele concluzii de rigoare și valorificând potențialul fiecărui tânăr.

REFLECȚII CRITICE ASUPRA EXPERIENȚEI

- Această practică responsabilizează tinerii. Ei încearcă să fie respectuoși și să nu încalce libertatea colegului. De asemenea, tinerii devin descătușați, deschiși, liberi în gândire, își expun punctul de vedere liber, fără frica de a fi blamați.

- Pe parcursul activității, am simțit riscul existenței unor diferențe mari de percepție în cadrul grupului de adolescenți. De asemenea, a fost o provocare și selectarea citatelor despre libertate, care pe de o parte, trebuiau să surprindă complexitatea, diverse aspecte ale conceptului abordat, iar pe de altă parte – solicită abilitățile de facilitare ale adultului, pentru a păstra tonul respectuos al discuțiilor, în albia temei propuse.

- În depășirea riscurilor, a fost util faptul că am ghidat toate discuțiile despre libertate, luând drept reper semnificațiile oferite de DEX.

LECȚII ÎNVĂȚATE DIN EXPERIENȚĂ

- Din această experiență am învățat că libertatea, deși are o definiție, e înțeleasă diferit la diferite etape de vârstă și rămâne a fi un concept râvnit de toți.

- O recomandare valoroasă constituie despărțirea activității în două părți, pentru a avea suficient timp necesar dezghețării minuțioase a fiecărui moment important.

- În calitate de viitoare activități, pot fi propuse realizarea

Graficului T pentru libertate și obligațiune, precum și Profilul unei persoane libere, văzut de adolescenți.

- Această experiență a influențat și atitudinile noastre personale, prin faptul că am înțeles că fiecare concepe libertatea individual, în felul său, dar fără a atenta la libertatea semenului.

BIBLIOGRAFIE UTILIZATĂ

1. Nikos Kazantzakis, *Hristos răstignit a doua oară*, Ed. Humanitas Fiction, 2008.
2. *Dicționarul Explicativ al limbii române*, Academia Română, Editura Univers Enciclopedic, București, 1998.
3. <https://dexonline.ro/>
4. <https://rightwords.ro/>
5. <https://1cartepesaptamana.ro/>
6. <http://www.citatepedia.ro/>

ANEXĂ

Porumbeii

„Au fost odată, începu părintele Fotis, doi vânzători de păsări care s-au urcat pe un munte și și-au pus capcanele acolo. Le-au întins și au plecat, iar când au venit a doua zi dimineața, ce să vadă?! Capcanele erau pline de porumbei sălbatici. Bietele păsări se zbăteau deznădăjduite încercând să scape, dar ochiurile paselor erau foarte mici. În cele din urmă, porumbeii se ghemuiseră unul într-altul și stăteau așa, tremurând.

- „Sunt numai oase și piele, prăpădiții! Spune unul din vânzători. Cum o să-i vindem în târg?”

- „Să-i hrănim bine câteva zile, să se îngrașe”, zise celălalt.

Le-au dat grăunțe din belșug și le-au adus apă. Porumbeii se repeziră să mănânce și să bea cu lăcomie. Unul, însă, dintre ei, nu voia să mănânce și stătea flămând. După câteva zile, porumbeii începură să se îngrașe văzând cu ochii. Numai cel îndărătnic slăbea și se căznea întruna să iasă din cușcă. Peste câteva zile, vânzătorii au venit să-i ia și să-i ducă la târg. Porumbelul care stătuse flămând slăbise atât de mult, încât, repezindu-se o dată, a trecut printre gratii și și-a luat zborul liber în văzduh...

- Asta-i povestea, fiii mei, spuse părintele Fotis. Oare de ce v-am spus-o? Cine ar putea s-o talmăcească? Voi, bătrânilor, ce ziceți? Ia stoarceți-vă puțin mintea! Dar bătrânii tăceau”.

*(fragment din „Hristos răstignit a doua oară”, de Nikos Kazantzakis,
Ed. Humanitas Fiction, 2008)*

Învățarea centrată pe nevoile și capacitățile copilului presupune plasarea acestuia în „miezul” procesului instructiv-educativ. Această abordare pedagogică se bazează pe activitatea comună a profesorului și a elevului direcționată spre autorealizarea elevului și dezvoltarea calităților lui personale.

În învățarea centrată pe elev, elevii sunt participanți activi, fiind motivați mai mult intrinsec decât extrinsec; învățarea este mai mult individualizată decât standardizată. Aceasta presupune o abordare completă, din perspectiva curriculum-ului în sens larg, cu toate componentele și interacțiunile dintre acestea. Totodată, învățarea centrată pe elev încurajează adaptarea curriculum-ului la posibilitățile și nevoile specifice elevilor.

Învățare eficientă, centrată pe elev, se bazează pe câteva principii:

- Accentul activității de învățare trebuie să fie pe persoana care învață și nu pe profesor.
- Recunoașterea faptului că procesul de predare în sensul tradițional al cuvântului nu este decât unul dintre instrumentele care pot fi utilizate pentru a-i ajuta pe elevi să învețe.
- Rolul profesorului este acela de a administra procesul de învățare al elevilor pe care îi are în grijă.
- Recunoașterea faptului că, în mare parte, procesul de învățare nu are loc în sala de clasă și nici când cadrul didactic este de față.
- Înțelegerea procesului de învățare nu trebuie să aparțină doar profesorului – ea trebuie împărtășită și elevilor.
- Profesorii trebuie să încurajeze și să faciliteze implicarea activă a elevilor în planificarea și administrarea propriului lor proces de învățare, prin proiectarea structurată a oportunităților de învățare atât în sala de clasă, cât și în afara ei.
- Luați individual, elevii pot învăța în mod eficient în feluri foarte diferite.

O provocare mare pentru cadrele didactice este trecerea de la axarea pe predare la axarea pe învățare. Experiența demonstrează faptul că multe cadre didactice sunt preocupate de predarea programei și sunt tributare metodelor tradiționale de predare. În acest caz, elevii sunt niște receptori pasivi ai învățării, lor nu li se cere să gândească sau să pună sub semnul întrebării ceea ce li se oferă. Trecerea la o metodologie mai activă, centrată pe elev, implică elevul în procesul de învățare și creează spațiul favorabil pentru dezvoltarea complexă a personalității copilului, spre exemplu, dezvoltarea aptitudinilor fundamentale ale muncii alături de alții și ale rezolvării de probleme.

Învățarea centrată pe elev trebuie să cuprindă activități de prelucrare a noii informații, care trebuie legată de ceea ce elevul știe deja. Sarcinile trebuie să fie autentice, stabilite în context semnificativ și legate de viața reală. Ele nu trebuie să implice doar repetarea unor lucruri, deoarece acest lucru duce la învățarea „de suprafață” și nu la învățarea „de profunzime”. Având în vedere faptul că învățarea elevilor va implica erori, sarcinile trebuie să le ofere ocazia de a se autoevalua, de a corecta, de a discuta cu colegii, de a primi reacția profesorului.

Acest Ghid vine cu metode și îndrumări practice care pot fi preluate de către cadrele didactice care vor să integreze în activitatea lor învățarea centrată pe elev. Astfel profesorul își asumă rolul de facilitator al învățării, ceea ce îi permite să susțină și să administreze procesul de învățare la nivel individual al fiecărui elev.